

FJÖLRIT NÁTTÚRUFRAEÐISTOFNUNAR

23

Ævar Petersen
Gaukur Hjartarson

Vetrarfuglatalningar: Árangur 1989

Júni 1993

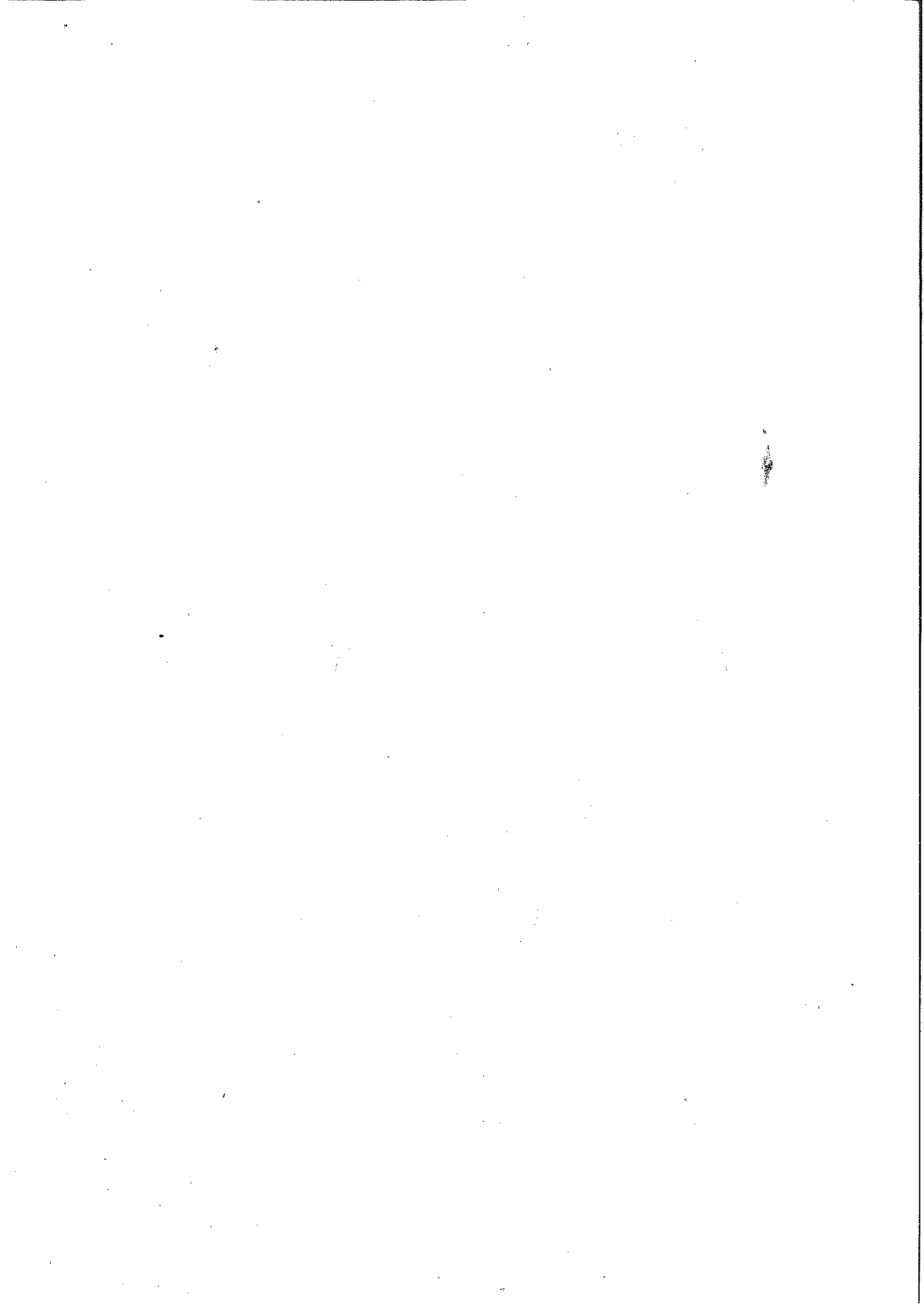
Útgefandi: Náttúrufræðistofnun Íslands
Hlemmi 3
Pósthólf 5320
125 Reykjavík

Ritnefnd: Erling Ólafsson (ritstjóri)
Bergþór Jóhannsson
Sveinn P. Jakobsson

Kápumynd: Jón B. Hliðberg

EFNISYFIRLIT

ÁGRIP	4
1 INNGANGUR	5
2 ÝMIS ATRÍÐI TIL ATHUGUNAR	5
3 TALNING 1989	6
3.1 Talningasvæði	6
3.2 Veður og sjávarföll	7
3.3 Niðurstöður	7
1. tafla. SUÐURLAND - SUÐVESTURLAND: Biskupstungur - Grindavík austur	8
2. tafla. SUÐVESTURLAND: Grindavík vestur - Straumur	10
3. tafla. SUÐVESTURLAND: Straumur - Grafarvogur	12
4. tafla. SUÐVESTURLAND - VESTURLAND: Grafarvogur - Flatey á Breiðafirði	14
5. tafla. VESTFIRÐIR - MIÐ-NORÐURLAND: Bolungarvík - Ólafsfjörður	16
6. tafla. MIÐ-NORÐURLAND - NORÐAUSTURLAND: Upsaströnd -Reykjadalur	18
7. tafla. NORÐAUSTURLAND: Aðaldalur - Tjörnes	20
8. tafla. NORÐAUSTURLAND - AUSTURLAND: Kelduhverfi -Reyðarfjörður	22
9. tafla. AUSTURLAND - SUÐAUSTURLAND: Reyðarfjörður - Hornafjörður	24
10. tafla. SUÐAUSTURLAND - SUÐURLAND: Suðursveit - Vestmannaeyjar	26
3.4 Umræða	28
3.4.1 Almenn umsögn	28
3.4.2 Einstakar tegundir	30
3.4.3 Ógreindir fuglar	38
4 LEIÐRÉTTINGAR VIÐ SKÝRSLUR 1987 og 1988	39
HEIMILDIR	40
SUMMARY	40
ELDRI YFIRLIT OG GREINAR UM JÓLATALNINGAR	42

1 INNGANGUR

Hér verða birtar niðurstöður úr fuglatalningu að vetrarlagi (svonefndri „jólatalningu“) árið 1989. Á tímabilinu 1972 - 1978 voru niðurstöður talninga birtar í fjölrítuðum blöðungum. Útgáfa talningargagna féll síðan niður í nærri áratug, en frá og með talningunni 1987 var farið að gefa gögnin út að nýju, og er þetta þriðja skýrslan í nýja búningnum (sjá Ævar Petersen & Gauk Hjartarson 1989, 1991).

2 ATRIÐI TIL ATHUGUNAR

Að mörgu er að huga við talningu fugla og skráningu athugana. Rétt er að staldra við og íhuga ýmis atriði. Af gefnu tilefni eru talningamenn einkum hvattir til að athuga gaumgæfilega eftirfarandi:

Halda fyrri svæðaskiptingum. Óheppilegt er að breyta svæðismörkum milli ára. Svæði fær nýtt númer við hverja breytingu, hvort sem það er stytt eða bætt við það. Talningasvæði, sem breytist aðeins lítið eitt, heldur grunnnúmeri sínu (sömu tölustöfum), en bókstaf er bætt við það. Númerakerfið var tekið upp til að auðvelda samanburð á niðurstöðum milli ára.

Leita ekki fugla uppi eftir því hvar þeir halda sig. Áhersla skal lögð á að halda sig innan skilgreindra svæðamarka. Fuglar flakka milli staða eftir veðri, snjóalögum, sjávarföllum og öðrum umhverfisþáttum. Niðurstöður talninga verða ekki sambærilegar, ef ólíkum aðferðum er beitt eða svæðin misstór eftir árum. Betra er að sleppa talningu en telja aðeins hluta af áður skilgreindu svæði.

Halda niðurstöðum frá hverju talningasvæði aðskildum á sér eyðublöðum.

Gæta þess að talningasvæði skarist ekki. Annars er hætta á, að fuglar séu tvítaldir. Samliggjandi talningasvæði þarf að telja sama dag.

Miða við greinileg kenniletti þegar ný talningasvæði eru skilgreind. Hér er átt við árfarvegi, þjóðvegi, tanga, árósa, hamrabelti, o.s.frv. Enginn vafi má vera á því hvar svæði byrjar og endar. Mörkin eru síðan höfð til hliðsjónar þegar ný talningasvæði eru afmörkuð í grennd. Til frekari glöggvunar á valinni leið skal nota örnefni sem finnast á korti. Talningasvæði skulu einnig vera samfelld, þ.e. að ekki sé talið hér og þar með ókonnudum svæðum á milli. Þegar nýtt svæði er skilgreint, verða talningamenn að hafa í huga, hvernig svæðin beggja vegna henta sem talningasvæði, þótt þau verði e.t.v. ekki talin fyrr en síðar. Vinsamlegast hafið samráð við Náttúrufræðistofnun, áður en nýtt talningasvæði er valið. Mörg svæði hafa verið skilgreind áður, þótt þar hafi ekki verið talið til margra ára. Ef svæði er skoðað eftir nokkurt hlé er mikilvægt að halda sömu skiptingu og áður.

Marka ný talningasvæði það stór, að við eðlilegar aðstæður þurfi allan birtutímann til að telja þau. Birtutími er stuttur um jólaleytið, aðeins 4-5 tímar, svo skilgreind svæði eru vanalega nokkurra kílómetra löng. Talningasvæði eru stundum minni en þessu nemur, þegar aðstæður eru slíkar. Veðurlag getur einnig haft mikil áhrif á niðurstöður talninga, eins og reyndir athugendur vita.

Tilgreina ætíð á eyðublaðinu hvaða svæði var skoðað til að koma í veg fyrir misskilning. Allar breytingar á svæðum skal skrá skilmerkilega.

Telja hvert svæði einungis á einum degi. Þess vegna á aldrei að bæta við upplýsingum frá mismunandi dögum til að fjölga tegundum.

Fresta talningu til næsta hentuga dags, ef veður eða ófærð hamlar talningu. Þar sem svæði liggja saman, þurfa talningamenn að hafa samráð sín á milli, þannig að allir telji sama dag.

Skrá ætíð fjölda fugla í tölustöfum. Stundum lýsa talningamenn fjölda fugla í orðum. Slíkt er afar óheppilegt og þannig upplýsingum verður að sleppa. Þá er fjöldi fugla gjarnan metinn með ákveðnum óvissumörkum. Slík mörk er ómögulegt að setja í töflur. Ef talningamaður skráir t.d. 100-200 notum við 150 við úrvinnslu.

Meta hve langt talningasvæðið er í kílómetrum.

Kyn- og aldursgreina sem flesta fugla.

Skrá aðrar upplýsingar á sérstök blöð eða á sérprentuðu fuglaspjöldin. Upplýsingar um sjaldséða fugla eru ætíð vel þegnar og ekki síður upplýsingar um íslenskt fuglalíf, s.s. breytingar sem orðið hafa á fuglalífi, komu- og fartíma fugla, staðsetningu kriu- og hettumáfsvarpa, staðsetningu fylsvarpa og annarra sjófuglabbyggða, nýjar varptegundir, staðsetningu á fálka- og smyrilshreiðrum o.s.frv.

3 TALNING 1989

Jólatalningu ársins 1989 var valinn dagurinn 30. desember. Talning fór fram á 80% svæðanna þann dag. Getið er sérstaklega hér á eftir, ef talið var annan dag.

3.1 Talningasvæði

Enn fjölgaði talningasvæðum frá fyrri talningum. Að þessu sinni var talið á 101 svæði eða 15 fleiri en metárið 1988 (sbr. Ævar Petersen & Gauk Hjartarson 1991). Alls bættust við 11 svæði sem höfðu aldrei verið talin áður (047, 062, 063, 064, 065, 125, 128, 248, 249, 309F, 416), en þau eru dreifð um land allt. Auk þess voru nokkur gömul

svæði endurvakin í nokkuð breyttri mynd (106A, 126, 208E, 225C, 248, 309B), en á sumum hafði talning ekki farið fram í áratugi. Lítið var um breytingar á eldri svæðum, og er það vel.

Í þetta sinn fóru 99 einstaklingar til talningar 155 sinnum. Oftast voru athugendur einir á ferð, en sumir höfðu með sér einn eða fleiri (allt að þrjá) aðstoðarmenn. Það færist stöðugt í aukana, að áhugasamt fólk sækist eftir að koma með í þessar talningaferðir. Þeir kjósa gjarnan að fylgja reyndum fuglaskoðurum til að byrja með, en fá e.t.v. útihlutað eigin talningarsvæði síðar. Að líkindum er að þakka auknum útilífsáhuga landsmanna, bæði áhuga á fuglaskoðun og heilsubótargöngum. Allmargir tóku fyrir fleiri en eitt svæði, þeir ákófustu allt að sex.

3.2 Veður og sjávarföll

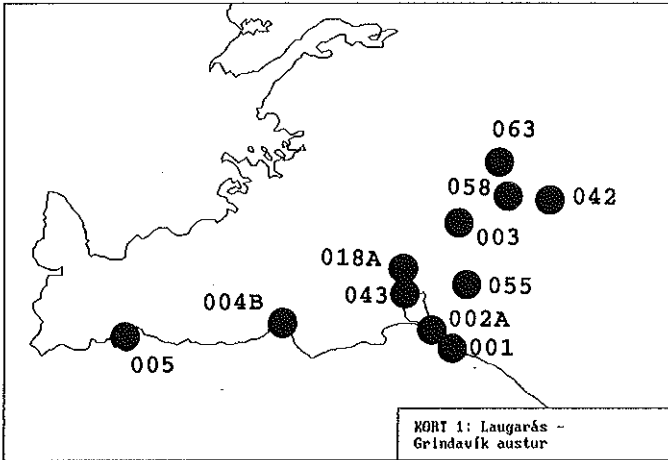
Talningardaginn 30. desember var hæg suðlæg átt (eitt til tvö vindstig) á Suðaustur-, Suður- og Suðvesturlandi um morguninn, en þegar líða tók á daginn herti vind af suðaustri og komst í fjögur til fimm vindstig. Hiti var um og yfir frostmarki. Færi var gott og skyggni ágætt. Nýfallin snjóföf var á jörð. Skýjað var og rigningar varð vart á mörgum talningasvæðum. Ár og lækir voru að mestu undir ís. Mikið brim var og ishröngl í fjörum. Á norðanverðu landinu og á Austurlandi var suðvestanátt, allt að sex vindstig. Þar var léttskýjað og hiti um frostmark við sjávarsíðuna. Gott var í sjóinn. Óvenjulitill snjór var miðað við árstíma.

Í Reykjavík var 4,0 m háflóð um morguninn kl. 0744 en 0,6 m háfjara kl. 1405 (Sjómælingar Íslands 1988). Þeir sem töldu við suðvesturströndina lentu því bæði á aðfalli og útfalli, en jólatalningar fara vanalega fram á tímabilinu kl. 1000 - 1600. Flóðaldan gengur sólsátt um landið þannig að árdegisflóðið var fimm klukkustundum síðar á Húsavík, en þar er einnig minni munur á flóði og fjöru.

3.3 Niðurstöður

Niðurstöður talninga frá einstökum svæðum eru birtar í tíu töflum hér á eftir (1. - 10. tafla). Getið er fjölda fugla af hverri tegund og á hverju svæði. Á blaðsíðunni á móti er yfirlit yfir talningasvæðin og hverjir töldu, ásamt korti sem sýnir staðsetningu svæðanna. Í 11. töflu er síðan tekinn saman heildarfjöldi tegunda og fugla sem sáust í talningunni. Að endingu er gerð grein fyrir niðurstöðum talningarinnar. Farið er nokkrum almennum orðum um stöðu hverrar tegundar í vetrarfuglaríki landsins.

1. tafla. SUÐURLAND - SUÐVESTURLAND: Biskupstungur - Grindavík austur

063--- HÖFÐI - UNDAPELLUR: Bakki Hvítar frá Höfða að Undapölli, ásamt Laugaráshverfi. Tómas G. Gunnarsson. Talið 31.12. [Talið í fyrsta sinn].

058--- BRÚARÁ - DYNJANDI. Ingólfur Guðnason og Gunnar Tómasson. Talið 31.12.

042--- APAVATN OG LAUGARVATN. Ingólfur Guðnason, Tómas G. Gunnarsson og Gunnar Tómasson.

003--- SOG. Arnþór Garðarsson.

055--- SELFOSS. Örn Óskarsson.

001--- STOKKSEYRI. Jón B. Hlíðberg, Guðmundur A. Guðmundsson, Helgi Guðmundsson og Sigurkarl Stefánsson.

002A-- EYRARBAKKI. Guðmundur A. Guðmundsson, Jón B. Hlíðberg, Sigurkarl Stefánsson og Helgi Guðmundsson.

043-- ÖLFUSFORIR. Jóhann Ó. Hilmarsson, Helgi Guðmundsson og Einar Ó. Þorleifsson. Talið 2.1.1990.

018A-- HVERAGERÐI. Hannes Þ. Hafsteinsson. Talið 9.1.1990.

004B-- SELVOGUR. Vilhjálmur Lúðvíksson.

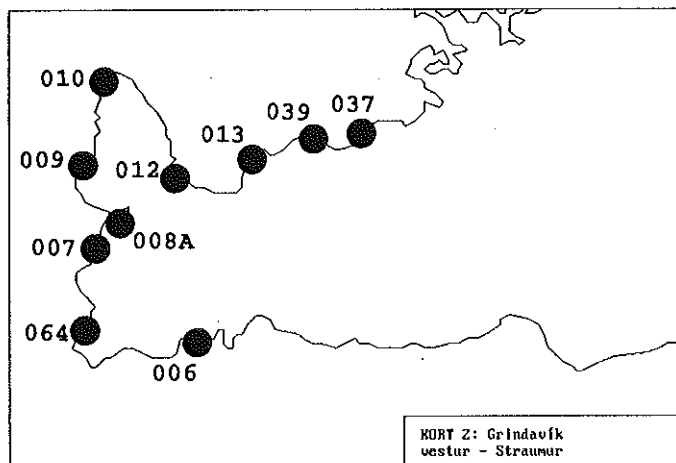
005--- GRINDAVÍK AUSTUR. Björn Guðbrandsson og Jón S. Ólafsson.

Tafla 1. SUÐURLAND - SUÐVESTURLAND: Biskupstungur - Grindavík austur

Svæði	O63	O58	O42	OO3	O55	OO1	OO2A	O43	Ö18B	OO4B	OO5
Lómur											1
Himbrimi						5	2			3	2
Fýll										6000	1000
Dílaskarfur				2		31	7			21	25
Toppskarfur											16
Ógr. skarfur						5	1				
Gráhegri								10			
Álf	7			2			3	21			
Grágæs											4
Stokkönd			15	54		310	144	156	6	94	
Urtönd								68			
Rauðhöfðaönd						7	82			5	
Ógr. buslönd								20			
Skúfönd				15						3	
Hvinönd			1	21							
Húsönd			23	71							
Húsö./Hvinö.				2							
Hávella							7			300	14
Straumönd										62	22
Æður						251	124			1200	1598
Gulönd	1	1	46	13	10			5		19	
Toppönd				23		25	20			64	9
Fálki						2	2				
Rjúpa	4										
Tjaldur										1	
Fjöruspói										2	1
Stelkur						1	8			3	
Tildra							35				203
Hrossagaukur	1							4	2		
Sendlingur						99	156			380	176
Silfurmáfur					2	8	9			7	88
Svarbakur					5	30	11	2		25	313
Hvítmáfur						174	117			120	125
Bjartmáfur						10	6				4
Rita						1	3				1
Ógr. stór máfur						6	31				363
Ógr. lítill máfur										30	
Teista											12
Húsdúfa					28						
Þúfutittlingur								1			
Músarrindill	1								6		2
Svarþröstur	1		1								
Gráþröstur					2			2	1		
Skógarþröstur	6				85	1			40		
Snjótittlingur	2	1	272	5	400	173	71	58	65	250	
Auðnutittlingur	25		32								
Stari					450				32		19
Hrafn	4	1	43	23	50	71	6	12	1	2	1
Alls	52	3	433	231	1032	1210	845	359	153	8591	3999
Fjöldi tegunda	10	3	8	10	9	17	19	11	8	20	22

2. tafla. SUÐVESTURLAND: Grindavík vestur - Straumur

006--- GRINDAVÍK VESTUR. Kjartan G. Magnússon.

064--- REYKJANES NORÐUR: Valahnúkur - Stóra-Sandvík norðanverð (þangað sem gjáin kemur í sjó). Ólafur Á. Torfason. [Talið í fyrsta sinn].

007--- HAFNIR - KALMANSTJÖRN. Ævar Petersen.

008A-- ÓSAR SUÐUR. Erling Ólafsson.

009--- STAFNES - SANDGERÐI. Þorsteinn Einarsson.

010--- SANDGERÐI - GERÐAR. Sigurður Blöndal.

012--- KEFLAVÍK - INNRI-NJARÐVÍK. Gunnlaugur Þráinsson.

013--- VATNSLEYSUSTRÖND: Vogastapi - Kálfatjörn. Erpur S. Hansen.

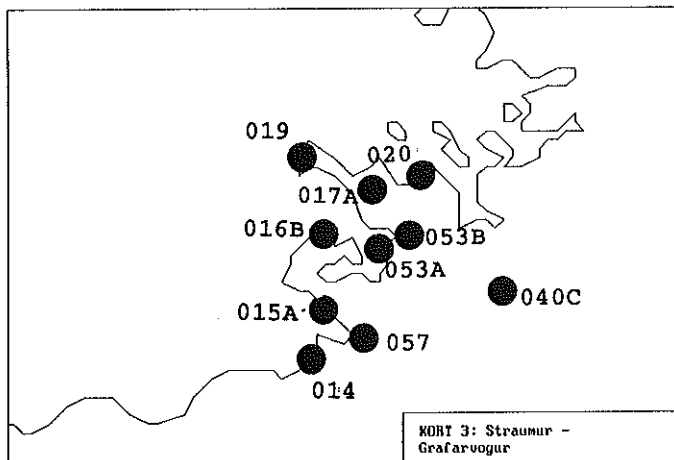
039--- VATNSLEYSUSTRÖND: Kálfatjörn - Kúagerði. Ólafur Einarsson og Margrét Blöndal.

037--- KÚAGERÐI - STRAUMUR. Hlynur Óskarsson og Margrét L. Magnúsdóttir.

Tafla 2. SUDVESTURLAND: Grindavík vestur - Straumur

Svæði	OO6	O64	OO7	OO8A	OO9	O10	O12	O13	O39	O37
Lómur	3				4		1			1
Hímbrimi	2		2	1	6		13		3	4
Fýll	1									
Súla					4					
Dílaskarfur	23		12	47	50	47	45	58	21	8
Toppskarfur	12	3	16	8	100	17	2	3		
Ógr. skarfur			2			135			4	22
Álft	21			8	56	45		42	13	
Stökkönd	2	7	10	88	50	280	148	152	63	
Úrtönd					14		1			
Grafönd				1						
Rauðhólfönd				75	4	3	77	73	7	
Skúfönd				1						
Duggönd				76						
Hvinönd				2						
Húsönd					10					
Hávella	40			300	46	113	13	45		10
Straumönd	80		16	92	32					
Æður	844	35	743	530	6110	1580	1024	986	1495	441
Toppönd	14	3	9	22	3	15	18	92	16	4
Fálki	1				2		1			
Smyrill						1				
Tjaldur	3		1	14	25	6	27	22	20	
Fjöruspói					7					1
Stelkur	57		4	17	21	19	30	26	11	6
Tildra	88		16	18	350	52	67		48	1
Sendlingur	318		12	350	1000		355	47	50	3
Ógr. vaðfugl			1			40				
Stormmáfur					10					
Silfurmáfur	16	3	24	19	50	21	84	4	15	
Svarbakur	375	70	53	35	320	568	404	102	134	22
Hvítmáfur	103	90	99	30	100	760	218	271	134	53
Bjartmáfur			1	2	100	56	49	1		1
Hettumáfur					7		32		1	
Ríta					2					
Ógr. stór máfur						500			30	
Ógr. lítill máfur						1				
Haftyrðill					1					
Álka						2	1		2	
Langvía					3		1			
Teista	8			18	5	3	50	3	1	1
Ógr. svartfugl									1	
Húsdúfa					8					
Púfutittlingur						1				
Músarrindill	5				2	3	1	4	1	1
Svartpröstur				1						
Grápröstur			2			6	1			
Skógarpröstur	1			1	2	5	2	1		
Snjótittlingur	95	20	209	140	150	73	146	430	121	130
Auðnutittlingur						1				
Stari	1				60	89	81	71	12	
Hrafn		8			2		17	4	19	2
Alls	2113	239	1232	1896	8716	4442	2909	2437	2223	710
Fjöldi tegunda	24	9	17	26	36	25	29	21	22	16

3. tafla SUÐVESTURLAND: Straumur - Grafarvogur

014--- STRAUMUR - HVALEYRI. Sigurður Helgason og Sigurður Björnsson.

057--- GARÐAR Í HAFNARFIRÐI. Hannes Þ. Hafsteinsson. Talið 13.1.1990.

015A-- HAFNARFJÖRÐUR - ÁLFTANES. Jóhann Ó. Hilmarsson og Einar Ó. Þorleifsson. Talið 29.12.

016B-- ÁLFTANES. Arnar Helgason.

053A-- KÓPAVOGUR. Árni Waag Hjálmarsson.

053B-- REYKJAVÍK: Skógræktin í Fossvogi. Hannes Þ. Hafsteinsson. Talið 2.1.1990.

019--- SELTJARNARNES. Ólafur K. Nielsen og Einar Ó. Þorleifsson.

017A-- REYKJAVÍKURTJÖRN. Ólafur K. Nielsen og Einar Ó. Þorleifsson.

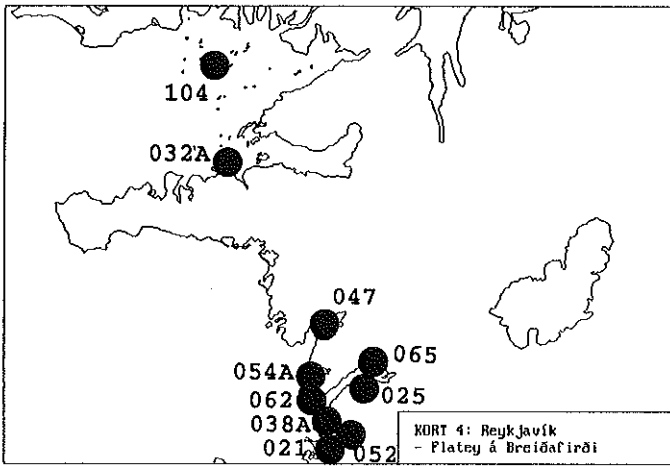
040C-- VÖTN Í NÁGRENNI REYKJAVÍKUR. Finnur L. Jóhannsson.

020--- REYKJAVÍK: Grandi - Grafarvogur. Skúli Gunnarsson.

Tafla 3. SUDVESTURLAND: Hafnarfjörður - Reykjavík

Svæði	O14	O57	O15	O16B	O53A	O53B	O19	O17A	O40C	O20
Lómur	3		2				5			
Himbrimi	2			1						
Ógr. brúsi			1							
Dílaskarfur	16		104	99	5		55			7
Toppskarfur	28		5		1		40			5
Ógr. skarfur			10		1					10
Gráhegri									1	
Álft	3		5	9				145	3	
Grágæss		2		3			16	315	9	6
Blesgæss								1		
Stökkönd	28		456	314	400		222	350	20	117
Urtönd				31	21					
Grafönd					1			1		
Rauðhöfðaönd	18			14	103		1	1		
Gargönd					1					
Skúfönd								15	21	
Duggönd				4	5					
Hvinönd			1		13					
Húsönd				4	2					
Hávella	31		39	281	106		323			
Æður	760		1603	2310	1050		2607	1		782
Æðarkóngur				1						
Gulönd									11	
Toppönd	4		21	22			9			
Fálki	1	1	3				2			
Smyrill					2	1	1			1
Bleshæna								1		
Tjaldur	34		137	107	3		213			80
Fjöruspói	4		3							
Stelkur	26		92	6	17		2			13
Tildra	180		151	70	26		47			74
Hrossagaukur		3				3			3	
Rauðbrystingur	4		3							
Sendlingur	510		640	450	2		273			235
Silfurmáfur	3		11		2		1			1
Svarbakur	26		104	151	53	1	35			66
Hvítmáfur	102		234	934	360		270			236
Bjartmáfur	6		175		65		95			64
Hettumáfur	90		76	1	25		400			106
Ógr. stór máfur							520			122
Álka							6			1
Stuttnefja			1							
Teista	1		5	2			2			3
Húsdúfa			7					50	11	92
Músarrindill	1		1			2				
Grápröstur		1	1	1		1				
Skógarpröstur	2	27	2			28				
Snjótittlingur	47	103	62	252	65	35	640		16	220
Auðnutittlingur		3	1			1	5			
Stari	32	112	36	49	50	43	75			31
Hrafn	4	3	1	3		2	1		5	5
Alls	1966	255	3993	5119	2379	117	5866	880	100	2277
Fjöldi tegunda	28	9	31	25	24	10	26	10	10	21

4. tafla. SUÐVESTURLAND - VESTURLAND: Grafarvogur - Flatey á Breiðafirði

021--- REYKJAVÍK: Grafarvogur - Geldinganes. Hannes Þ. Hafsteinsson. Talið 31.12.

052--- KOLLAFJÖRÐUR. Þorvaldur Þ. Björnsson.

038A-- KJALARNES. Björn Hjaltason.

025--- HVALFJÖRÐUR. Karl Skírnisson.

065--- HVALFJARÐARSTRÖND: Ólíustöð á Miðsandi - Saurbær (Hvítagrjótslækur). Hallgrímur Gunnarsson og Gunnar Þ. Hallgrímsson. [Talið í fyrsta sinn].

062--- AKRANES SUÐUR: Leynir - Sólmundarhöfði - Langisandur - Suðurflös. Björn I. Finsen og Steingrímur Benediktsson. [Talið í fyrsta sinn].

054A-- AKRANES NORÐUR. Björn I. Finsen og Steingrímur Benediktsson.

047--- BORGARNES: Seleyri - Borgarfjarðarbrú - Borgarvogur - garðar neðan Skallagrímugarðs. Rafn Sigurðsson. [Talið í fyrsta sinn].

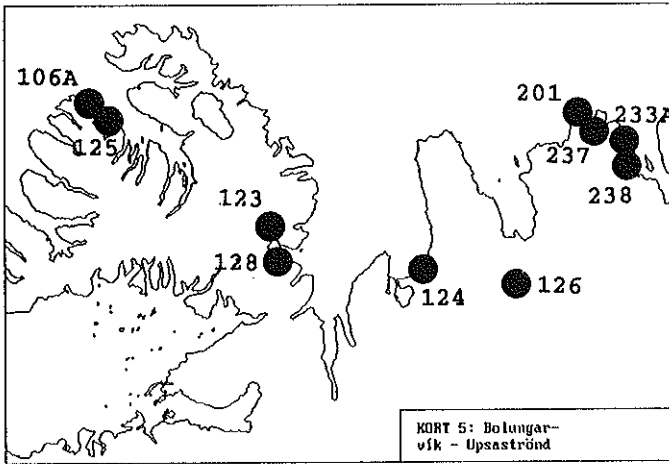
032A-- STYKKISHÓLMUR. Trausti Tryggvason. Talið 3.1.1990.

104--- FLATEY Á BREIÐAFIRÐI. Hafsteinn Guðmundsson. Talið 3.1.1990.

Tafla 4. SUÐVESTURLAND - VESTURLAND: Reykjavík - Flatey

Svæði	O21	O52	O38A	O25	O65	O62	O54A	O47	O32A	104
Lómur	2	1	5							
Himbrimi	6		1							
Sefgoði				1						
Fýll			150						4	
Dílaskarfur	29	17	11	4	14	2	106	1	4	15
Toppskarfur		8	10	24	5		3		8	20
Ógr. skarfur			30							
Álft			3	2						
Stökkönd	12	53	139	207		15	3	34	70	143
Urtönd			1							
Rauðhöfðaönd	9									2
Hvinönd								1		
Hávella	13	13	99	271	24	37	3	3		
Straumönd		5	86				2			
Æður	730	168	1473	2367	95	553	788	13	320	291
Gulönd		1		1						
Toppönd	7	3	39	30	4					4
Ógr. önd	1									
Fálki		3				1	1	1		1
Smyrill	1									
Rjúpa		3							3	
Tjaldur	108			763	38	1	2	1		7
Stelkur	3	1	1	2				3		1
Tildra	28	7	16	4			7			
Hrossagaukur	5									
Dvergsnípa	1									
Sendlingur	185	22	44	376	18	12	112	1	250	78
Stormmáfur	1									
Silfurmáfur	1	1	30		2					
Svarbakur	1750	14	65	67	45	16	23	14	30	12
Hvítmáfur	411	59	454	183	58	61	129	3	70	9
Bjartmáfur	3	1	12	16	10				1	
Hettumáfur	43	3					1			
Ríta						1				11
Ógr. stór máfur			100			40				
Álka					1	1				
Teista	9	2	2			3	2			7
Ógr. svartfugl				1						
Músarrindill		3								
Skógarpröstur		1						5	1	1
Snjótittlingur	120	1	254	43	40	15	589	250	60	53
Stari	735						25	23		
Hrafn	13	3	4	9	12	15	24	3	11	2
Alls	4226	393	3029	4371	366	773	1820	356	832	657
Fjöldi tegunda	25	24	22	19	14	14	17	15	13	17

5. tafla. VESTFIRÐIR - MIÐ-NORÐURLAND: Bolungarvík - Upsaströnd

106A-- BOLUNGARVÍK: Horn Traðarhyrnu - viti neðst í Óshyrnu. Sigurður Ægisson. [Talið í fyrsta sinn í núverandi mynd. Síðast var talið 1957, kaupún - Ósá - sandgræðsla í botni Bolungarvíkur].

125--- HNÍFSDALUR: Viti neðst í Óshyrnu - Hnífsdalsá. Sigurður Ægisson. [Talið í fyrsta sinn].

123--- STEINGRÍMSFJÖRÐUR: Sandnes - Grjótá. Jón H. Jóhannsson og Björk Guðjónsdóttir.

128--- STEINGRÍMSFJÖRÐUR: Viðidalsá - Hvalsárhöfði. Jón H. Jóhannsson og Björk Guðjónsdóttir. Talið 29.12. [Talið í fyrsta sinn].

124--- BLÖNDUÓS. Kristinn Pálsson.

126--- BREKKA VIÐ VARMAHLÍÐ. Magnús I. Óskarsson. [Talið í fyrsta sinn í núverandi mynd. Við svæði 126A bættist Reykjarhóll, skógræktarstöð og skógarreitir, og skógareitir í Varmahlíð].

201--- SIGLUFJÖRÐUR: Öldubrjótur - Máná. Trausti Magnússon.

237--- SIGLUFJÖRÐUR: Öldubrjótur - Selvíkurnef. Örlygur Kristfinnsson.

233A-- ÓLAFSFJÖRÐUR. Elmar Víglundsson og Sigurlaug Elmarsdóttir. Talið 28.12.

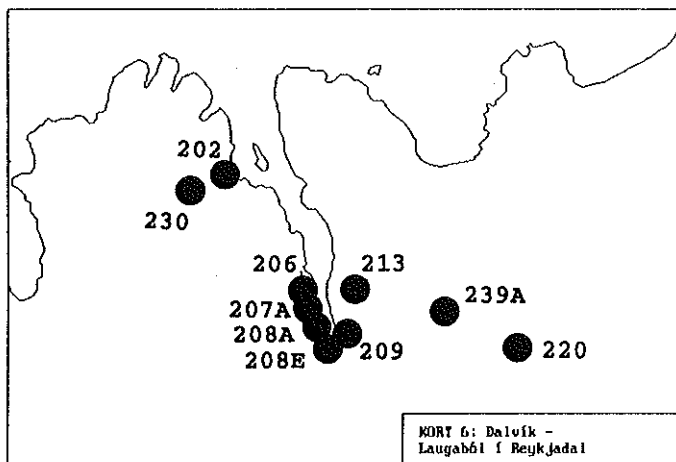
238--- UPSASTRÖND. Haraldur Guðmundsson.

Tafla 5. VESTURLAND - NORÐURLAND: Skutulsfjörður - Dalvík

Svæði	106A	125	123	128	124	126	201	237	233A	238
Lómur	1									1
Fýll		500								
Dílaskarfur		25	12	14	3		1	8	1	
Toppskarfur	1		1	4			1			5
Stökkönd	5		66	92	34			70	27	5
Rauðhöfðaönd			2							
Hávella	100		27	32	3		50	225	140	114
Straumönd	1	6		5			16	13		9
Æður	450	550	235	1010	96		3114	355	211	96
Gulönd				3			4		2	
Toppönd			24	13			3	7	1	4
Fálki			1	2	1			1	1	1
Smyrill			1							
Rjúpa						8				7
Tjaldur				12						
Sendlingur	10	2	27	252						3
Stormmáfur					2					
Silfurmáfur			1	1				525	63	
Svarlbakur	47	2	6	65	11		30	200	18	
Hvítmáfur	80	6	14	17	8			25		
Bjartmáfur	20	4	1	171			1	50		
Hettumáfur					1					
Ógr. stór máfur	100	30		60						
Haftyróill	1								1	
Álka										2
Stuttnefja			1							
Langvía								2	2	2
Teista	7		8	2				2	3	1
Húsdúfa								50		
Brandugla						1				
Svarþröstur										1
Skógarþröstur								1		
Snjótittlingur	300		6	1100	45	9	120	55	21	4
Auðnutittlingur						122				
Hrafn	18		2	7	2	7	2	2	4	4
Alls	1141	1125	435	2862	206	147	3342	1591	495	259
Fjöldi tegunda	14	8	18	18	11	5	11	17	14	16

6. tafla. MIÐ-NORÐURLAND - NORÐAUSTURLAND: Upsaströnd - Reykjadalur

202--- DALVÍK. Steingrímur Þorsteinsson.

230--- TJÖRN Í SVARFADARDAL. Kristján E. Hjartarson.

206-- AKUREYRI: Krossanesbryggja - Skjaldarvíkurheimili. Árni B. Árnason. Talið 29.12.

207A-- AKUREYRI: Krossanesbryggja - Glerárós. Þorsteinn Þorsteinsson.

208A-- AKUREYRI: Glerárós - Samkomuhús (Leiruvegur). Gunnlaugur Pétursson.

208E-- AKUREYRI: Samkomuhús (Leiruvegur) - suðurendi flugvallar, ásamt görðum í innbæ og kirkjugarði. Guðmundur H. Brynjarsson. [Talið í fyrsta sinn í núverandi mynd].

209--- KAUPANGSSVEIT. Þorsteinn Ingólfsson.

213--- HALLGILSSTAÐIR Í FNJÓSKADAL. Tryggvi Stefánsson.

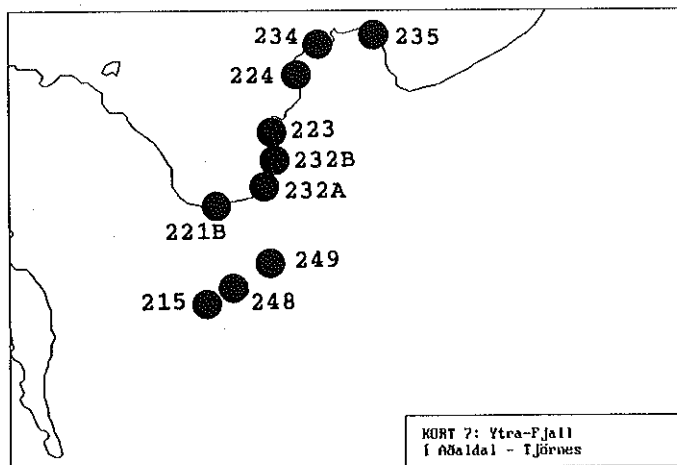
220--- MÝVATN AUSTUR. Sturla F. Birkisson.

239A-- LAUGABÓL Í REYKJADAL. Hjörtur, Dagur og Sveinn Tryggvasynir.

Tafla 6. NORDURLAND - NORDAUSTURLAND: Dalvík - Reykjadalur

Svæði	202	230	206	207	208A	208E	209	213	220	239A
Lómur	5				2					
Fýll	1									
Álft									22	
Grágæs						1				
Stökkönd	18		5	96	42	155		17	66	69
Húsönd									142	4
Hávella	45		70	18	4	4				
Æður	40		320	455	275	1	1			
Gulönd					7	2			30	
Toppönd					21	12	2			
Fálki			1							
Smyrill									1	
Rjúpa		9						7		9
Tídra					1					
Hrossagaukur		1							1	1
Sendlingur	30		5		6					
Silfurmáfur	35		6	78	240	58	30			
Svarbakur	20		4	135	43		85			
Hvítmáfur	3			80	30		6			
Bjartmáfur				35	160	15	1			
Hettumáfur	1			12	105		2			
Ógr. stór máfur	8		15		200		190			
Haftyrðill	1									
Álka					2					
Langvía	1									
Teista	1		6		1					
Ógr. svartfugl					4					
Brandugla										1
Músarrindill										1
Glóbrystingur										1
Svartpröstur						1				
Skógarpröstur	1				2	1				
Snjótittlingur	7	1	8	300	55	7	8	35	2	29
Auðnutittlingur		25					3	3		32
Hrafn	6	2	7	26	16	10	4	2	1	17
Alls	223	38	447	1235	1216	267	332	64	265	164
Fjöldi tegunda	16	5	10	12	18	12	10	5	8	10

7. tafla. NORÐAUSTURLAND: Aðaldalur - Tjörnes

215--- YTRA-FJALL Í AÐALDAL. Indriði Ketilsson.

248--- AUSTURHAGI Í AÐALDAL: Suðurmerki Ystahvamms - Daufhylur - Fornhagi - Austurhagi - Breiða - Króklækur - Hagi. Indriði Ketilsson. Talið 29.12. [Talið í fyrsta sinn í núverandi mynd. Hluti svæðisins, Daufhylur og Austurhagi, hefur verið talið áður sem hluti af svæði 215A].

249--- HVERAVELLIR: Meðfram skurðum og lækjum frá upptökum Helgár og um 100 m niður fyrir þjóðveg og að Hveravöllum. Brynjúlfur Brynjólfsson, Gaukur Hjartarson, Heimir Eiríksson og Sigurður Gunnarsson. Talið 3.1.1990. [Talið í fyrsta sinn].

221B-- SÍLALÆKUR Í AÐALDAL. Vilhjálmur Jónasson. Talið 31.12.

232A-- HÚSAVÍK SUÐUR. Brynjúlfur Brynjólfsson og Ríkarður Ríkarðsson.

232B-- HÚSAVÍKURBÆR. Sigurður Gunnarsson og Jónas G. Jónsson.

223--- HÚSAVÍK NORÐUR. Örn Jensson.

224--- TJÖRNES: Reká - Hólssker. Heimir Eiríksson.

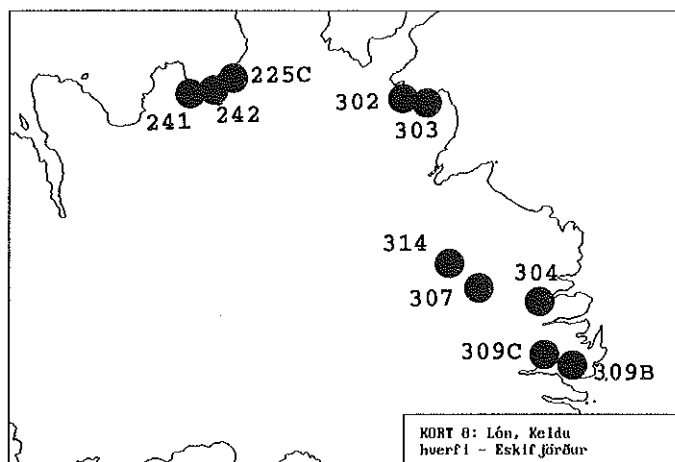
234--- TJÖRNES: Hólssker - Máfhöfði. Gaukur Hjartarson og Gunnar Jóhannesson.

235--- TJÖRNES: Máfhöfði - Lón. Gaukur Hjartarson, Gunnar Jóhannesson og Heimir Eiríksson. Talið 29.12.

Tafla 7. NORÐAUSTURLAND: Aðaldalur - Kelduverfi

Svæði	215	248		221B	232A	232B	223	224	234	235
Lómur				1						
Hímbrimi				1						1
Fýll									70	5000
Dilaskarfur				3	6	1	1	23	46	6
Álft	5	10								
Grágæs		2								
Stökkönd	9	2	23		24	380		35	85	3
Urtönd			1							
Húsönd	1	29								
Hávella				27	224	80	265	200	330	45
Straumönd					42		6	90	335	39
Æður					1081	560	1080	1300	3050	824
Æðarkóngur									1	
Gulönd				4						
Toppönd					6	2		9	11	2
Ógr. önd		1								
Fálki			2	1		1		1	2	
Smyrill			1							
Rjúpa	22									
Hrossagaukur			1			1				
Sendlingur				2	22	20	260	45	32	11
Stormmáfur				1						
Silfurmáfur					11	135	22	35	29	11
Svarbakur		1		21	98	10	17	26	10	12
Hvítmáfur					8	23	36	5	4	2
Bjartmáfur				12	7	117	34	8	4	19
Hettumáfur						110		1		
Ríta								25		5
Ógr. stór máfur				1	5					
Haftyrðill						1				2
Stuttnefja									1	
Langvía					2				1	31
Teista					3	2	8	8	22	8
Músarrindill						1				1
Glóbrystingur						1				
Svarþróstur						2				
Gráþróstur			1			15				
Skógarþróstur						7				
Snjótittlingur		1	10	15	2	520	2	1	5	22
Auðnutittlingur	1									
Hrafn	8		2		14	4	4			2
Alls	46	46	41	89	1555	1993	1735	1812	4038	6046
Fjöldi tegunda	6	6	8	11	15	22	12	16	18	20

8. tafla. NORÐAUSTURLAND - AUSTURLAND: Kelduhverfi - Reyðarfjörður

241--- LÓN Í KELDUHVERFI. Gaukur Hjartarson, Gunnar Jóhannesson og Heimir Eiríksson. Talið 29.12.

242--- VÍKINGAVATN Í KELDUHVERFI. Gaukur Hjartarson, Gunnar Jóhannesson og Sigurður Gunnarsson. Talið 31.12.

225C-- ARNANES Í KELDUHVERFI. Gaukur Hjartarson, Gunnar Jóhannesson og Sigurður Gunnarsson. Talið 31.12. [Talið í fyrsta sinn í núverandi mynd. Svæðið var áður talið á þrjá mismunandi vegu á árunum 1952 - 1957].

302--- ÞORVALDSSTAÐIR VESTUR. Þórarinn Haraldsson.

303--- ÞORVALDSSTAÐIR AUSTUR. Auðunn Haraldsson.

314--- HRAFNABJÖRG Í JÖKULSÁRHLÍÐ. Halldór W. Stefánsson.

307--- EGILSSTAÐIR OG NÁGRENNI. Skarphéðinn Þórisson.

304-- SEYÐISFJÖRÐUR. Valgeir Sigurðsson og Guðjón Sæmundsson.

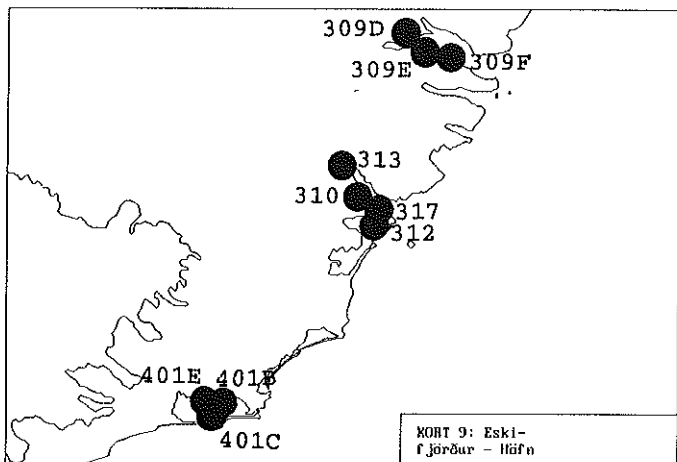
309B-- REYÐARFJÖRÐUR: Kaganes - Innstekkur. Páll Leifsson og Leifur Brimnes. [Talið í fyrsta sinn í núverandi mynd. Árið 1986 var talið Helgastaðir - Hólmar, en 1987 Helgustaðir - botn Reyðar-fjarðar].

309C-- ESKIFJÖRÐUR: Innstekkur - Hólmanes. Páll Leifsson og Leifur Brimnes.

Tafla 8. NORÐAUSTURLAND - AUSTURLAND: Kelduverfi - Reyðarfjörður

Svæði	241	242	225C	302	303	314	307	304	309B	309C
Lómur							1		5	
Himbrimi				4	2				3	
Fýll	7									
Súla									4	
Díflaskarfur				7	22		2	7	46	52
Gráhegri							1			
Álft		2	18							
Helsingi			1							
Stokkönd	17	3	80	54			18	51	10	99
Rauðhöfðaönd			7							
Skúfönd			6							
Duggönd			2							
Hvinönd	5									
Húsönd	61		39							
Hávella	325			167	115			132	225	120
Straumönd				17	74			2		
Æður	128			921	1218			187	272	1150
Gulönd	15		9							
Toppönd	10	1		18	12				8	
Fálki						1				
Smyrill							1			
Rjúpa						86				
Hrossagaukur							1			
Sendlingur										350
Silfurmáfur	3			7	4			400	170	4100
Svartbakur	9			4	2			150	62	850
Hvítmáfur	1									
Bjartmáfur	1									
Hettumáfur										75
Rita								4	93	
Haftyrðill	1							9	84	
Álka								3	49	
Langvía								4	2	
Teista				2	14			3		1
Grápröstur									4	3
Snjótittlingur	8		1	1	5	337	120	54		250
Auðnutittlingur						8	24			
Hrafn		5	4	3		117	6	1	5	345
Alls	591	11	167	1205	1468	549	174	1007	1042	7395
Fjöldi tegunda	14	4	10	12	10	5	9	14	16	12

9. tafla. AUSTURLAND - SUDAUSTURLAND: Reyðarfjörður - Hornafjörður

309D-- REYÐARFJÖRÐUR: Hólmanes - Bjargatangi. Páll Leifsson og Leifur Brimnes.

309E-- REYÐARFJÖRÐUR: Bjargatangi - Holtastaðaeypri. Páll Leifsson og Leifur Brimnes.

309F-- REYÐARFJÖRÐUR: Holtastaðaeypri - Hlaðhamar. Páll Leifsson og Leifur Brimnes. [Talið í fyrsta sinn].

313--- BERUFJÖRÐUR: Berufjarðarárós - Glímueypri. Sigvaldi H. Jónasson.

310--- BERUFJÖRÐUR: Eyfreyjunestangi - Sandbrekkutangi. Eyjólfur Guðjónsson.

317--- BERUFJÖRÐUR: Sandbrekkutangi - Háuklettur. Eyjólfur Guðjónsson.

312--- HAMARSFJÖRÐUR NORÐUR. Ingimar Sveinsson.

401B-- HÖFN Í HORNAFIRÐI. Benedikt Þorsteinsson og Elinborg Pálsdóttir.

401E-- HÖFN Í HORNAFIRÐI. Benedikt Þorsteinsson og Elinborg Pálsdóttir.

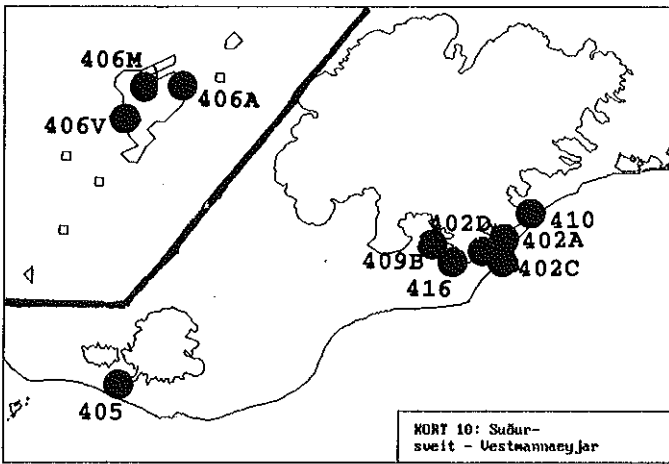
401C-- HÖFN Í HORNAFIRÐI. Benedikt Þorsteinsson og Elinborg Pálsdóttir.

Tafla 9. AUSTURLAND - SUÐAUSTURLAND: Reyðarfjörður - Hornafjörður

Svæði	309D	309E	309F	313	310	317	312	401B	401E	401C
Lómur	1		2		2					
Himbrimi	1	1	2		6	1				
Fýll				100			42			
Dílaskarfur	20	8	7		10	20	27			14
Álft										1
Stökkönd	13	173		21		5	35			
Hávella	77	74	39	88	39	26	190	120		
Straumönd					34	36				
Æður	481	120	168	54	181	324	270	1500		500
Gulönd			1							
Toppönd				4	9	17	7			
Smyrill		1			1			1		
Rjúpa		24								
Tjaldur							5	33		
Fjöruspói								17		
Stelkur		1						1		
Tíldra					15			35		
Sendlingur					2	72				230
Silfurmáfur	55	450			3	45		20		30
Svarbakur	17	141	4	21	1	5	5	100		250
Bjartmáfur						4				
Hettumáfur		112								
Ríta	1			1						
Ógr. stór máfur				114				1150		150
Haftyrðill	4	8	10	1	9	1	1			
Álka	4		8		3					
Langvía		4	4	1	1	1				
Teista	4			3	7	4	5			
Svarþröstur									3	
Gráþröstur					1					
Skógarþröstur									7	
Snjótittlingur									50	
Stari									40	
Hrafn			2	2	1		1	20		5
Alls	678	1117	247	410	325	561	589	2996	100	1180
Fjöldi tegunda	12	13	11	11	18	14	12	9	4	8

10. tafla. SUDAUSTURLAND - SUÐURLAND: Suðursveit - Vestmannaeyjar

410--- SUÐURSVEIT: Jökulsá á Breiðamerkursandi - Halli. Björn G. Arnarson.

402D-- KVÍSKER Í ÖRÆFUM: Skógarhlíð V af Kvískerjum - lindir innst í Litlumýri. Sigurður Björnsson.

402A-- KVÍSKER Í ÖRÆFUM: Aðeins heima við, s.s. Bæjarsker, Eystri-Hvammur, Heiði. Hálfán Björnsson.

402C-- KVÍSKER Í ÖRÆFUM: Síki - Fjallsárós - um Grjóttjörn - Vattará að þjóðvegi. Hálfán Björnsson.

416--- SVÍNAFELL Í ÖRÆFUM: Skógarbrekkur frá Fauska að Virkisárjökli, og sandar suður af Svínafelli. Hafdís S. Ólafsson og Jóhann Þorsteinsson. [Talið í fyrsta sinn].

409B-- SKAFTAFELL Í ÖRÆFUM. Jakob Guðlaugsson.

405--- SKÓGAR UNDIR EYJAFJÖLLUM. Jón Einarsson. Talið 3.1.1990.

406V-- HEIMAEY VESTUR. Sigurgeir Sigurðsson.

406M-- HEIMAEY MIÐ. Friðrik Jesson.

406A-- HEIMAEY AUSTUR. Svavar Steingrímsson.

Tafla 10. SUDAUSTURLAND - SUDURLAND: Suðursveit - Heimaey

Svæði	410	402D	402A	402C	416	409B	405	406V	406M	406A
Fýll	150	50	200		300		130	450	5000	275
Súla									2	
Díflaskarfur	8			1				8	25	8
Toppskarfur									1	2
Stökkönd	207			2	14	19				
Urtönd						3				
Rauðhöfðaönd	2									
Hávella	9								1	
Straumönd									5	
Æður	920			3				45	400	40
Toppönd								1		
Fálki						1				
Smyrill				1			1			1
Rjúpa					1	7	8			
Tjaldur	1								1	
Fjöruspói	13									
Tíldra	21							3	11	
Hrossagaukur					1					
Skógarsnípa						1				
Sendlingur	420							16	10	
Sílfurmáfur								35	55	
Svartbakur	370			13			1		5	22
Hvítmáfur	40			10					1	
Bjartmáfur	7			16						
Hettumáfur	15									8
Ríta	20			1200					8	
Haftyrðill									2	
Álka									1	
Langvía									1	11
Teista								20	21	14
Húsdúfa	3									
Síllitoppa							4			
Músarrindill					1	1	1			
Svartpröstur							1		1	
Grápröstur							3			
Skógarpröstur	1				1		40	12	4	
Snjótittlingur	250		4		17	12		80	40	45
Auðnutittlingur						100	11			
Stari	7									
Hrafn	121		2		2	2	15	2		2
Alls	2585	50	206	1246	337	146	215	672	5595	428
Fjöldi tegunda	20	1	3	8	8	9	11	11	21	11

3.4 Umræða

3.4.1 Almenn umsögn

Alls var talinn 150141 fugl af 64 tegundum, en heildarfjöldi fugla af hverri tegund er að finna í 11. töflu.

Að þessu sinni sáust fleiri fuglar en áður í jölatalningu. Alls sáust 73086 (49%) andfuglar af 19 tegundum, 11718 (8%) vaðfuglar af 9 tegundum, 29007 (19%) máfar af 7 tegundum, 13724 (9%) spörfuglar af 11 tegundum og 22606 (15%) fuglar af 19 öðrum tegundum. Hlutföll milli hópa eru nokkuð frábrugðin því sem var 1987 og 1988. Munar þar mestu um fleiri fýla nú, og því er hlutfall „annarra tegunda“ hærra en áður. Einnig er hlutfall andfugla hærra en áður, einkum vegna fleiri æðarfugla. Hlutfall vaðfugla er svipað og fyrr en hlutföll máfa og spörfugla allnokkru lægri.

Tegundir voru nokkru færri en árin tvö á undan, 64 tegundir á móti 67 (árið 1987) og 71 (árið 1988). Ástæðan er einkum sú, að mun minna kom af flækingsfuglum haustið 1989 en árin áður (sbr. Gunnlaug Pétursson o.fl. 1992). Tiltölulega fáar flækingstegundir komu því fram í talningunni. Þegar margar tegundir sjást er það fyrst og fremst vegna óvenju margra sjaldséðra tegunda en það er mjög breytilegt hve margar slíkar sjást.

Æðarfugl var að venju langalgengasta tegundin. Alls sáust 56858 æðarfuglar, eða 38% af samanlögðum fjölda fugla. Næst mest var af fýlum, en fjöldi þeirra var áætlaður 19430 (13%). Síðan komu snjótittlingur 9640 (6%), sendlingur 7981 (5%), svartbakur 7834 (5%) og silfur máfur 7059 (5%). Yfir 1000 fuglar sáust af 18 algengustu tegundunum. Samanlagður fjöldi þeirra var 96% af heildarfjölda fugla í talningunni. Á hinn bóginn fannst aðeins einn fugl af sex tegundum, þ.e. blesgæs, helsingja, gargönd, bleshænu, dvergsnípu og skógarsnípu. Helsingi hefur aldrei áður komið fram í jölatalningu, enda mjög sjaldséður hérlendis að vetrarlagi. Að auki sáust aðeins tveir til tíu fuglar af tíu tegundum.

Að meðaltali voru taldir 1487 fuglar á svæði, en það eru færri fuglar en árin 1987 (1662) og 1988 (1682). Flestir fuglar voru á tveimur svæðum suðvestanlands; á svæði 009 við Sandgerði sáust 8716 fuglar og 8591 fugl á svæði 004B í Selvogi. Flestar tegundir sáust á svæðinu Stafnes - Sandgerði (009), eða 36, en þar næst við Hafnarfjörð (015A), en þar sást 31 tegund. Meðalfjöldi tegunda á svæðunum var 14,1, sem er um einni tegund færri en árið áður.

Á Suðvesturlandi voru áberandi fáir vaðfuglar og máfar. Það stafaði líklega af því, að tíðarfar hafði verið óvenju milt um haustið og fram á

Tafla 11. Samtals fjöldi fugla hverrar tegundar í tölningu 1989. -
Combined number of birds per species in the 1989 Christmas Bird Count.

1. Lómur <i>Gavia stellata</i>	49
2. Himbrimi <i>G. immer</i>	75
Ógr. brúsar/Unident. Gaviidae	1
Ógr. goðar/Unident. Podicipidae	1
3. Fýll <i>Fulmarus glacialis</i>	19430
4. Súla <i>Sula bassana</i>	10
5. Dilaaskarfur <i>Phalacrocorax carbo</i>	1328
6. Toppskarfur <i>P. aristotelis</i>	349
Ógr. skarfar <i>Phalacrocorax</i> spp.	220
7. Gráhegri <i>Ardea cinerea</i>	12
8. Álf <i>Cygnus cygnus</i>	446
9. Grágæs <i>Anser anser</i>	358
10. Blessgæs <i>A. albifrons</i>	1
11. Stokkönd <i>Anas platyrhynchos</i>	6307
12. Urtönd <i>A. crecca</i>	140
13. Grafönd <i>A. acuta</i>	3
14. Rauðhöfðönd <i>A. penelope</i>	492
15. Gargönd <i>A. strepera</i>	1
Ógr. buslönd <i>A.</i> spp.	20
16. Skúfönd <i>Aythya fuligula</i>	61
17. Duggönd <i>A. marila</i>	87
18. Hvinönd <i>Bucephala clangula</i>	44
19. Húönd <i>B. islandica</i>	386
20. Húönd/Hvinönd <i>B.</i> spp.	2
21. Hávell <i>Clangula hyemalis</i>	5881
22. Straumönd <i>Histrionicus histrionicus</i>	1127
23. Eður <i>Somateria mollissima</i>	56058
24. Eðarkóngur <i>S. spectabilis</i>	2
25. Gulönd <i>Mergus merganser</i>	185
26. Toppönd <i>M. serrator</i>	684
Ógr. önd/Ident. duck	2
27. Fálki <i>Falco rusticolus</i>	39
28. Smyrill <i>F. columbarius</i>	17
29. Rjúpa <i>Lagopus mutus</i>	198
30. Blesshana <i>Fulica atra</i>	1
31. Tjaldur <i>Haematopus ostralegus</i>	1665
32. Fjöruspói <i>Numenius arquata</i>	48
33. Stelkur <i>Tringa totanus</i>	372
34. Tildra <i>Arenaria interpres</i>	1574
35. Hrossagaukur <i>Gallinago gallinago</i>	28
36. Dvergánip <i>Lymnocyptes minimus</i>	1
37. Skógarsnípa <i>Scolopax rusticola</i>	1
38. Rauðbrystingur <i>Calidris canutus</i>	7
39. Sendlingur <i>C. maritima</i>	7981
Ógr. vaðfugl/Unident. Limicolae	41
40. Stormáfur <i>Larus canus</i>	14
41. Silfurháfur <i>L. argentatus</i>	7059
42. Svartbakur <i>L. marinus</i>	7834
43. Hvítáfur <i>L. hyperboreus</i>	6366
44. Bjartáfur <i>L. glaucoideus</i>	1365
45. Hettumáfur <i>L. ridibundus</i>	1227
46. Rita <i>Rissa tridactyla</i>	1376
Ógr. máfar/Unident. <i>Larus</i> spp.	3766
47. Haftyróill <i>Alca alle</i>	137
48. Álka <i>Alca torda</i>	86
49. Stuttnefja <i>Uria lomvia</i>	3
50. Langvía <i>U. aalge</i>	74
51. Teista <i>Cepphus grylle</i>	319
Ógr. svartfugl/Unident. Alcidae	6
52. Húsdúfa <i>Columba livia</i> "domestica"	249
53. Brandugla <i>Asio flammeus</i>	2
54. Húfuttlingur <i>Anthus pratensis</i>	2
55. Silkitoppa <i>Bombus garrulus</i>	4
56. Músarrindill <i>Troglodytes troglodytes</i>	39
57. Glóbrystingur <i>Erithacus rubecula</i>	2
58. Svartþröstur <i>Turdus merula</i>	12
59. Gráþröstur <i>T. pilaris</i>	45
60. Skógarþröstur <i>T. iliacus</i>	288
61. Snjóttlingur <i>Plectrophenax nivalis</i>	9640
62. Auðnutittlingur <i>Acanthis flammea</i>	397
63. Stari <i>Sturnus vulgaris</i>	2073
64. Hrafn <i>Corvus corax</i>	1222

Alls/total 150141	
-----	

veturinn. Þess vegna voru fuglarnir eflaust dreifðari en áður, og héldu sig líklega á svæðum sem ekki var talið á, svo sem víða við vesturströnd landsins.

Fuglar flytja sig gjarnan milli svæða eftir aðstæðum í umhverfinu. Slíkir tilflutningar geta m.a. stjórnast af ísalögum, sjólagi og sterkum vindum skömmu fyrir talningu. Þannig var t.d. mikið af vaðfuglum í Brynjudalsvogi í Hvalfirði í þessari talningu vegna þess að þar var enginn ís á fjörum. Á Garðskagaflös, á flesjum undan Hafurbjarnarstöðum á Miðnesi og við Dranga á Reykjanesi voru menn á veiðum, en skotveiðar geta haft áhrif á dreifingu fugla milli svæða. Þá virtust rauðhöfðaendur og straumendur hafa flutt sig af talningasvæðinu Hafnir - Kalmanstjörn (007) inn á næsta svæði, sem eru Ósar (008A), og jafnvel áfram yfir á Keflavík - Innri-Njarðvík (012), enda hafði verið napur álandsvindur.

3.4.2 Einstakar tegundir

Hverri tegund fylgir stutt umfjöllun um stöðu hennar hér á landi yfir háveturinn, ásamt athugasemdum um útkomu úr talningunni 1989.

1. Lómur *Gavia stellata*. Líklega farfugl að mestu en talið er að 10-15% íslenska lómastofnsins hafi vetursetu við strendur landsins (Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1991). Í litlum mæli á sjó umhverfis land allt, mest við suðvestan- og austanvert landið. -- Í talningunni sáust 49 lómar á 21 talningasvæði. Á fjórum svæðum sáust fimm lómar, tveimur svæðum suðvestanlands (019, 038A), í Reyðarfirði (309B) og á Dalvík (202).

2. Himbrimi *Gavia immer*. Staðfugl að mestu og heldur sig á sjó að vetrarlagi. Himbrimar sjást allt í kringum land en eru mest við suðvestan- og austanvert landið. -- Í talningunni sáust 75 himbrimar, og eru það óvenju margir fuglar. Flestir himbrimar (13) sáust við Keflavík (012).

3. Fýll *Fulmarus glacialis*. Dreifist víða um N-Atlantshaf á veturna og sést umhverfis land allt, einkum útjarða. Sést í björgum meira eða minna allan veturinn, bæði sunnanlands og norðan. Fjöldi fýla fast við landið er mjög háður tíðarfari. -- Fýlar sáust á 20 talningasvæðum, alls 19430 fuglar. Þar sem fýlar eru margir saman er illmögulegt að koma við talningum og verður því að beita grófum áætlunum. Flestir fýlar að þessu sinni voru við Selvog (004B), austanvert Tjörnes (235) og í Vestmannaeyjum (406M), þar sem fjöldi fugla var áætlaður 5000-6000 á hverju svæði.

4. Súla *Sula bassana*. Að mestu leyti farfugl, en þó sést slæðingur af súlum á veturna við landið, bæði sunnan- og norðanvert. -- Í þessari talningu sáust 10 súlur, fjórar á svæðinu frá Stafnesi að

Sandgerði (009), fjórar í Reyðarfirði (309B) og tvær í Vestmannaeyjum (406M). Æskilegt er að talningamenn aldursgreini allar súlur, en svo virðist sem hér við land séu fyrst og fremst fullorðnar súlur á veturna. Að þessu sinni voru fjórar súlur aldursgreindar og reyndust allar fullorðnar.

5. Dilaskarfur *Phalacrocorax carbo*. Alger staðfugl sem sést á sjó allt umhverfis land. Mest er af dilaskörfum við vestanvert landið. -- Taldir voru 1328 dilaskarfar, sem gæti verið 10-15% af íslenska dilaskarfsstofninum. Flestir voru á þremur svæðum suðvestanlands (015A, 016B, 054A). Þar sáust um 100 dilaskarfar á hverju svæði.

6. Toppskarfur *Phalacrocorax aristotelis*. Alger staðfugl, sem sést einkum á sjó við vesturhelming landsins. Sjaldgæfur við Norður-, Suður- og Austurland. -- Í talningunni sáust 349 toppskarfar, en það er nokkru færri en undanfarin ár. Eins og áður voru flestir á svæðinu Stafnes - Sandgerði (009), en þar sáust 100 toppskarfar. Heildarfjöldi toppskarfa úr talningunni nam aðeins 1-2% af stofninum. Toppskarfar skila sér greinilega mun verr en dilaskarfar.

7. Gráhegri *Ardea cinerea*. Vetrargestur frá Skandinavíu. Strjáll við ferskvatn og sjó. Sést aðallega á sunnanverðu landinu. -- Í talningunni sáust 12 gráhegrar, þar af 10 í Ölfusforum (043), einn á Egilsstöðum (307) og einn við Urriðakotsvatn (040C).

8. Álft *Cygnus cygnus*. Að mestu farfugl, en strjálingur heldur hér til á veturna. -- Í talningunni sáust 446 álfir, sem er 2-3% af íslenska stofninum. Þær voru langflestar á Reykjavíkurtjörn (017A), 145 fuglar. Þar hefur álfum fjölgað stöðugt síðustu ár (sjá Ólaf K. Nielsen 1992). Nú er svo komið, að hvergi eru fleiri álfir samankomnar hérlendis að vetrarlagi. Talsvert var af álfum á sjó við Reykjanes, svo og á fersku vatni í Þingeyjarsýslum. Töluvert færri fuglar sáust árið 1989 miðað við 1987 (854) og nokkuð færri en 1988 (549). Lengi vel fjölgaði álfum sem héldu sig hérlendis að vetrarlagi ár frá ári (Arnþór Garðarsson & Kristinn H. Skarphéðinsson 1985). Haustið 1989 kann að hafa dregið úr þessari fjölgun, því mikið bar á dauðum álfum norðanlands um haustið og fyrri hluta vetrar (Vilhjálmur Jónasson, munnl. uppl.). Vanalega falla hlutfallslega fleiri álfarungar en fullorðnir fuglar. Hlutfall unga í talningunni 1989 bar þessu vitni, enda aðeins 16% unga 1989 á móti 22% árið á undan (Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1991). Um þriðjungur talinna álfra að þessu sinni, 152 fuglar, var aldursgreindur; 127 (84%) fullorðnar en 25 (16%) ungar. Talningamenn eru hvattir til að aldursgreina allar álfir sem þeir sjá.

9. Grágæs *Anser anser*. Að langmestu leyti farfugl, nema hvað litill vetrarstofn hefur vaxið upp á höfuðbogarsvæðinu síðustu áratugi. Stöku gæsir hafa vetursetu annars staðar á landinu, einkum við suðvestanvert landið og í Þingeyjarsýslum, en ekki árvisst. -- Í

talningunni sáust 358 grágæsir, langflestar í Reykjavík og grennd, eða 351 fugl á sex talningasvæðum. Hér er um meirihluta Reykjavíkurstofnsins að ræða (sbr. Ólaf K. Nielsen 1992). Fjórar gæsir sáust við Grindavík (005), ein á andapollinum á Akureyri (208E) og tvær á Dauþhyl í Aðaldal (248).

10. Blesgæs *Anser albifrons*. Fargestur sem fer um Ísland vor og haust á leið sinni til og frá varpstöðvum á Grænlandi. Blesgæsir eru sárasjaldgæfar hérlendis að vetrarlagi. -- Á Reykjavíkurtjörn (017A) var ein fullorðin blesgæs. Þetta var í þriðja sinn sem þessi tegund kom fram í jólatalningu.

11. Helsingi *Branta leucopsis*. Eins og blesgæsir fara helsingjar um Ísland vor og haust á leið sinni til og frá varpstöðvum á Norðaustur-Grænlandi. Helsingjar eru mjög sjaldséðir á Íslandi að vetrarlagi. -- Við Litluá í Kelduhverfi (225C) var einn helsingi að þessi sinni. Það er í fyrsta sinn sem helsingi kemur fram í jólatalningu.

12. Stökkönd *Anas platyrhynchos*. Staðfugl að mestu. Heldur sig um allt land, bæði á sjó og ferskvatni. -- Taldar voru 6305 stökkendur, flestar á tveimur svæðum á höfuðborgarsvæðinu (015A, 053A). Kyngreindar voru 535 stökkendur, eða 8,5% af heildarfjölda. Af þeim reyndust karlfuglar vera 311 (58%) og kvenfuglar 224 (42%). Miklu færri stökkendur sáust núna en 1987, þegar þær voru 9084, og nokkru færri en 1988, en þá sáust 6549. Þær hafa hugsanlega dreifst víðar 1989 vegna þess hve veturinn var mildur.

13. Urtönd *Anas crecca*. Að mestu farfugl. Slæðingur af urtöndum hefur vetursetu hérlendis, einkum á suðvestanverðu landinu. Mest halda þær sig á fersku vatni en eru einnig í vogum og víkum við ströndina. -- Taldar voru 140 urtendur, flestar í Ölfusforum (043), en þar sáust 68.

14. Grafönd *Anas acuta*. Nánast alger farfugl, en það er hending að finna grafönd hérlendis að vetrarlagi. -- Þrír grafandarsteggir sáust í talningunni, einn í Ósum (008A) og tveir á höfuðborgarsvæðinu (053A, 017A).

15. Rauðhöfðaönd *Anas penelope*. Rauðhöfðaendur eru að mestu leyti farfuglar hérlendis. Talsvert af rauðhöfðaöndum hefur þó vetursetu á landinu suðvestan- og sunnanverðu, bæði á fersku vatni og söltu. -- Í talningunni sáust 492 rauðhöfðaendur, flestar á Skerjafirði (053A), en þar voru 103. Á nokkrum svæðum öðrum á Suðvesturlandi sáust tugir rauðhöfðaanda. Utan Suðvesturlands sáust alls 13 rauðhöfðaendur á fjórum svæðum, Flatey á Breiðafirði (104), í Steingrímsfirði (125), á Litluá í Kelduhverfi (225C) og í Hornafirði (410). Árið 1988 sáust nokkru fleiri rauðhöfðar í talningu, 640 fuglar, að ekki sé miðað við 1987 þegar þeir voru 1448. Haustið 1989 virtist vera mjög lítið af rauðhöfðum (og stökköndum) á

Suðvesturlandi (Sólmundur Einarsson, munnl. uppl.). Munurinn gæti legið í verri varpafkomu sumarið áður. Mikilvægt er að kyn- og aldursgreina eins marga fugla og unnt er til þess að unnt sé að skoða nánar breytingar á milli ára.

16. Gargönd *Anas strepera*. Nánast alger farfugl, en fáeinir fuglar sjást hér að vetrarlagi, einkum á Suðvesturlandi. -- Ein gargönd sást að þessu sinni í Skerjafirði (053A).

17. Skúfönd *Aythya fuligula*. Farfugl að langmestu leyti, en smáhópar sjást yfir vetrarmánuðina á nokkrum stöðum á Suðvesturlandi. Jafnframt halda örfáir fuglar sig á fersku vatni á austanverðu Norðurlandi vetrarlangt. -- Að þessu sinni sást 61 skúfönd, flestar 21 á Elliðavatni (040C) og 15 á Reykjavíkurtjörn (017A).

18. Duggönd *Aythya marila*. Að mestu farfugl, en eins og skúfönd halda smáhópar til á Suðvesturlandi og fáeinir fuglar á austanverðu Norðurlandi. -- Í talningunni sáust 87 duggendur. Að venju voru þær flestar í Ósum (008A), en þar sáust 76. Níu duggendur voru á tveimur svæðum á höfuðborgarsvæðinu (016B, 053A) og tvær á Litluá í Kelduhverfi (225C).

19. Hvinönd *Bucephala clangula*. Árviss vetrargestur á ákveðnum stöðum, einkum á Suðurlandi og í Þingeyjarsýslum. -- Taldar voru 44 hvinendur á sjö talningasvæðum, flestar á Sogi (003) eins og jafnan, en þar sást núna 21 fugl.

20. Húsönd *Bucephala islandica*. Að hluta staðfugl, sem heldur sig á vissum svæðum á Suður- og Norðurlandi á veturna. -- Alls komu fram 386 húsendur í talningunni. Þær voru flestar á Mývatni (220) eða 142. Á Soginu (003) fundust 71 og á Lóni í Kelduhverfi (241) töldust 61. Líðlega 46% af þeim húsöndum sem kyngreindar voru reyndust karlfuglar, eða 75 fuglar af 162.

21. Hávella *Clangula hyemalis*. Að hluta staðfugl, en hingað koma vafalítið stórir hávelluhópar annars staðar frá til vetrardvalar. Heldur til á sjó umhverfis land. allt -- Taldar voru 5881 hávellur. Á nokkrum svæðum við Suðvestur- og Norðurland sáust um og yfir 300 hávellur.

22. Straumönd *Histrionicus histrionicus*. Staðfugl, sem er á sjó allt í kringum land á veturna. -- Taldar voru 1127 straumendur. Eins og undanfarin ár voru flestar við utanvert Tjörnes (234), þar sem voru taldir 335 fuglar. Aðeins voru kyngreindar 50 straumendur og reyndust 28 (56%) vera karlfuglar en 22 (44%) kvenfuglar. Vissir erfiðleikar eru á því að greina sundur kvenfugla og unga karlfugla, og því getur hlutfallið verið nokkuð ónákvæmt.

23. *Æður Somateria mollissima*. Staðfugl á sjó með ströndum umhverfis land allt. -- Enn fleiri æðarfuglar sáust að þessu sinni en metárið 1988. Taldir voru 56858 æðarfuglar, sem er um 16% aukning frá árinu áður, enda var talið á fleiri svæðum í þetta skiptið. Langmest var af æðarfuglum við Sandgerði (009), eða 6110. Á tveimur svæðum norðanlands, á Siglufirði (201) og við utanvert Tjörnes (234), sáust yfir 3000 æðarfuglar og nokkuð víða sáust yfir 2000 fuglar.

24. *Æðarkóngur Somateria spectabilis*. Strjáll gestur frá norðlægari löndum og sést á sjó allt í kringum land. *Æðarkóngar* eru yfirleitt í fylgd með æðarfuglum. -- *Æðarkóngar* sáust á tveimur stöðum, einn karlfugl við Arnarnesvog í Garðabæ (016B) og annar undan Voladal á Tjörnesi (234).

25. Gulönd *Mergus merganser*. Staðfugl í öllum landshlutum. Heldur til bæði á sjó og fersku vatni. -- Fram komu í talningunni 185 gulendur. Flestar voru þær á Apavatni og Laugarvatni (042), þar sem sáust 46. Á Mývatni (220) sáust 30 gulendur. Kyngreindar voru 77 gulendur, eða 42% af heildarfjölda. Reyndust 50 (65%) vera karlfuglar og 27 (35%) vera kvenfuglar. Þetta er svipað hlutfall og árið 1988, þegar 61% kyngreindra gulanda reyndust karlfuglar. Viss hættu er á því, að ungir karlfuglar séu rangt greindir sem kvenfuglar, því búningur þeirra er líkur.

26. Toppönd *Mergus serrator*. Að hluta til staðfugl, sem er á sjó með ströndum fram á veturna og sést umhverfis allt land. -- Að þessu sinni voru taldar 684 toppendur. Flestar voru þær við Vatnsleysuströnd (013) og í Selvogi (004B). Kynjahlutföll toppanda virðast enn ójafnari en hjá gulönd, ef marka má úrtak 40 toppanda sem kyngreindar voru í talningunni. Af þeim voru 28 (70%) karlfuglar en 12 (30%) kvenfuglar.

27. Fálki *Falco rusticolus*. Staðfugl, sem verður vart um allt land. -- Fálkar sáust á 28 talningasvæðum, allt að þrjú fuglar á svæði, en heildarföldinn var 39.

28. Smyrill *Falco columbarius*. Að litlu leyti staðfugl og algengastur á sunnanverðu landinu. Sést einnig í öðrum landshlutum, bæði inn til lands og út við ströndina. -- Smyrlar sáust á 16 talningasvæðum, alls 17 fuglar. Tveir smyrlar voru kyngreindir og reyndust báðir karlfuglar, annar ungur.

29. Rjúpa *Lagopus mutus*. Staðfugl sem sést um allt land. -- Í talningunni sáust 198 rjúpur á 14 talningasvæðum. Þær voru langflestar í Jökulsárhlíð (314), þar sem taldar voru 86 rjúpur.

30. Bleshæna *Fulica atra*. Nær árviss flækingur hérlendis. -- Ein bleshæna var á Reykjavíkurtjörn (017A).

31. Tjaldur *Haematopus ostralegus*. Að hluta staðfugl sem heldur sig í fjörum, einkum við Vestur-, Suður- og Suðausturland. -- Alls sáust 1665 tjaldar. Langflestir þeirra voru í Hvalfirði (025), en þar sáust 763 fuglar.
32. Fjöruspói *Numenius arquata*. Sjaldgæfur vetrargestur, sem er einkum að finna í fjörum suðvestanlands og í Hornafirði. -- Fjöruspóar sáust óvenju víða. Alls 48 fuglar dreifðust á átta talningasvæði á Suðvestur- og Suðausturlandi.
33. Stelkur *Tringa totanus*. Aðeins lítill hluti íslenska varpstofnsins hefur hér vetursetu, einkum í fjörum á Suðvesturlandi. -- Taldir voru 372 stelkar, langflestir á Suðvesturlandi. Um fjórðungur stelkana sást í Hafnarfirði og á Álftanesi (015A).
34. Tildra *Arenaria interpres*. Vetrargestur í fjörum á Vestur-, Suður- og Suðausturlandi. -- Tildrur voru heldur færri en undanfarin ár, eða 1574. Þær voru, eins og tvö fyrri ár, flestar við Sandgerði (009). Þar sáust nú 350 fuglar.
35. Hrossagaukur *Gallinago gallinago*. Að mjög litlu leyti staðfugl en sést árlega að vetrarlagi, aðallega við opið vatn inn til landsins eða í fjörum. -- Óvenju margir hrossagaukar sáust í þessari talningu, eða 28. Þeir komu fram á 14 talningasvæðum, einn til fimm á svæði.
36. Dvergsnípa *Limnocryptes minimus*. Flækingsfugl hér á landi sem dvelur oft vetrarlangt. -- Einn dvergsnípa sást við Keldur (021).
37. Skógarsnípa *Scolopax rusticola*. Árviss flækingsfugl hérlandis. -- Skógarsnípa sást í Skaftafelli (409B).
38. Rauðbrystingur *Calidris canutus*. Fargestur, en örfáir fuglar sjást hérlandis á hverjum vetri, einkum í Hafnarfirði. -- Sjö rauðbrystingar sáust á svæðunum við Hafnarfjörð (014, 015A).
39. Sendlingur *Calidris maritima*. Staðfugl, en hingað koma líklega einnig erlendir fuglar. Langalgengasta tegund vaðfugla sem sést hér í fjörum að vetrarlagi. -- Alls sást 7981 sendlingur, og voru flestir þeirra við Sandgerði (009), eða 1000. Víða um land voru hundruð sendlinga á talningarsvæði.
40. Stormmáfur *Larus canus*. Að litlum hluta staðfugl, sem sést helst við Suðvesturland og Norðurland. -- Tíu stormmáfar sáust í Sandgerði (009), einn við Geldinganes (021), tveir við Blönduós (124) og einn við Silalæk í Aðaldal (221B).
41. Silfurmafur *Larus argentatus*. Að mestu leyti staðfugl, sem heldur sig með ströndum umhverfis land allt. Mest er af silfurmafum við austur- og norðurströndina en þeir sjást lítið við Vestfirði. --

Taldir voru 7059 silfurmafár. Um 73% þeirra sáust við Eskifjörð og Reyðarfjörð (309B, 309C, 309D, 309E, 309F). Á þessum slóðum hafa löngum haldið sig flestir silfurmafár.

42. Svartbakur *Larus marinus*. Að mestu leyti staðfugl sem heldur sig með ströndum fram umhverfis allt land. -- Svartbakar voru heldur fleiri en silfurmafár, eða 7834. Þeir voru flestir í nágrenni öskuhauganna í Gufunesi í Reykjavík (021), alls 1750, en einnig voru mjög margir við Eskifjörð (309C).

43. Hvítmáfur *Larus hyperboreus*. Að mestu staðfugl meðfram ströndum allt í kringum land. Þeir eru samt algengastir við vestanvert landið. -- Talningamenn greindu samtals 6366 hvítmáfa, en líklega var verulegur hluti af ógreindum máfum af þessari tegund. Flestir voru þeir 934 við Álftanes (016B), en víða á suðvesturhorninu voru hundruð hvítmáfa á talningasvæði.

44. Bjartmáfur *Larus glaucoides*. Algengur vetrargestur frá norðlægari löndum, sem heldur sig á og við sjó allt í kringum land. -- Taldir voru 1365 bjartmafár. Fjöldinn var hvergi mjög mikill. Á nokkrum svæðum á vestan- og norðanverðu landinu sáust 100 til 200 fuglar. Bjartmafár voru mun dreifðari en fyrrum, en þeirrar breytingar fór fyrst að gæta í talningunni 1987 (Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1989, 1991).

45. Hettumáfur *Larus ridibundus*. Að hluta staðfugl. Sést mest við Suðvesturland og á Norðurlandi. -- Fram komu 1227 hettumafár í talningunni, langflestir við Seltjarnarnes (019), þar sem voru 400 fuglar.

46. Rita *Rissa tridactyla*. Dreifist víða um N-Atlantshaf á veturna og sést allt umhverfis land. Fjöldi rita við land þar sem jólatalningar fara fram er breytilegur. Virðist veður ráða þar miklu. -- Óvenju margar ritur sáust að þessu sinni, alls 1376, en þar af voru 1200 (87%) við Kvísker í Öræfum (402C).

47. Haftyrdill *Alle alle*. Vetrargestur frá norðlægum slóðum. Sjófugl sem er algengastur við Norður- og Austurland. -- Allnokkuð sást af haftyrdillum við austanvert landið, flestir 84 á einu svæði, í Reyðarfirði (309B). Fáeinir haftyrdlar sáust við Suðvestur- og Norðurland, en heildarfjöldinn var 137. Þeir voru miklu fleiri að þessu sinni en 1987 (6) eða 1988 (5). Ástæðan er líklega veðurlag dagana fyrir talningu. Þannig var t.d. mikið óveður á aðfangadag sem hefur eflaust drifið haftyrdla nær ströndu en vanalegt er. Dagana þar á eftir fundust líka haftyrdlar dauðir í fjörum og inn til lands.

48. Álka *Alca torda*. Tegund sem flakkar víða um N-Atlantshaf á veturna. Sést á sjó umhverfis land allt. Fjöldi álka er mjög breytilegur upp við landið. -- Taldar voru 86 álkur, sem er álíka margar og

haftyrðlarnir. Langflestar sáust á Reyðarfirði (309B), en þar voru 49 þeirra.

49. Stuttnefja *Uria lomvia*. Sést allt umhverfis land en í mjög litlum mæli. Heldur sig mest langt úti á hafi. -- Stakar stuttnefjur sáust í Hafnarfjarðarhöfn (015A) og á Steingrímsfirði (123). Ein fannst deyjandi við Voladalstorfu á Tjörnesi (234).

50. Langvía *Uria aalge*. Heldur einkum til á rúmsjó umhverfis landið, en fuglarnir sjást í mismiklum mæli meðfram ströndum. Langvía sést yfirleitt nær ströndinni en stuttnefja. -- Taldar voru 74 langvíur, flestar við austanvert Tjörnes (235), þar sem sást 31 fugl.

51. Teista *Cepphus grylle*. Að mestu staðfugl sem sést allt umhverfis land. -- Fjöldi teista að þessu sinni var 319. Við Keflavík og Njarðvík (012) sáust 50 teistur. Annars staðar voru færri fuglar.

52. Húsdúfa *Columba livia "domestica"*. Innflutt tegund sem lifir aðallega hálfvilt við mannabústaði. Dúfur hafa orpið á nokkrum stöðum utan þéttbýlis á Austfjörðum, eins og um villta fugla sé að ræða. -- Taldar voru 249 húsdúfur, 28 á Selfossi (055), átta í Sandgerði (009), 160 á höfuðborgarsvæðinu (015A, 017A, 040C, 020), 50 á Siglufirði (237) og þrjár í Suðursveit (410).

53. Brandugla *Asio flammeus*. Að langmestu leyti farfugl en sést þó í einhverjum mæli á veturna. -- Ein brandugla sást við Varmahlíð (126) og önnur við Laugaból í Reykjadal (239A).

54. Þúfutittlingur *Anthus pratensis*. Alger farfugl, en stundum verður vart við einstaka eftirlegukindur. -- Einn þúfutittlingur sást í Ölfusforum (043) og annar á Garðskaga (010).

55. Silkitoppa *Bombycilla garrulus*. Flækingsfugl sem á það til að flakka í hópum út fyrir vanaleg vetrarheimkynni. Þá koma silkitoppur stundum til Íslands. -- Fjórar silkitoppur sáust við Skóga undir Eyjafjöllum (405).

56. Músarrindill *Troglodytes troglodytes*. Staðfugl sem sést víða um land að vetrarlagi, bæði við ströndina og í lágsveitum. -- Músarrindlar sáust á 20 svæðum, alls 39 fuglar, frá einum og upp í sex fugla á svæði.

57. Glóbrystingur *Erithacus rubecula*. Árviss flækkingur frá Evrópu, og stundum hafa fuglarnir vetursetu hér. -- Stakir glóbrystingar voru að Laugum í Reykjadal (239A) og á Húsavík (232B).

58. Svartþröstur *Turdus merula*. Vetrargestur frá Evrópu sem sést víða í gördum og við sveitabýli um land allt. -- Alls sáust 12

svartþrestir á níu svæðum. Ókyngreindir fuglar voru 7, en af kyngreindum fuglum voru fjórir karlfuglar og einn kvenfugl.

59. Gráþröstur *Turdus pilaris*. Vetrargestur frá Evrópu, og sést um land allt. -- Á 16 svæðum sáust alls 45 gráþrestir. Líkt og tvö undanfarin ár voru flestir við Húsavík (232B), en þar sáust nú 15 fuglar.

60. Skógarþröstur *Turdus iliacus*. Að hluta staðfugl, sem er algengastur við sunnanvert landið, svo og í þéttbýli á Norðurlandi. -- Fjöldi skógarþrasta var svipaður og síðastliðin ár, 288 fuglar. Munar þar mest um 85 fugla á Selfossi (055), 40 í Hveragerði (018B) og 40 að Skógum undir Eyjafjöllum (405).

61. Snjótittlingur *Plectrophenax nivalis*. Að mestu staðfugl. Langalgengasta spörfuglstegundin hér á veturna og sést um allt land. -- Snjótittlingar voru færri en tvö undanfarin ár. Þeir voru nú 9640, flestir 1100 í Steingrímsfirði (128). Fjöldi snjótittlinga sem kemur fram í jólatalningum er gríðarlega misjafn eftir árum. Þar skiptir mestu hvernig snjóalögum er háttað. Fuglarnir flykkjast að mannabústöðum þegar jarðbönn eru en dreifast svo um allar jarðir, þegar snjóalög eru lítil.

62. Auðnutittlingur *Carduelis flammea*. Staðfugl sem sést um allt land, einkum á þeim slóðum þar sem er birkikjarr eða skógrækt. -- Samtals sáust 397 auðnutittlingar í talningunni, en það er ívið færri en árið 1988, þegar sáust 434 fuglar. Þeir voru flestir við Varmahlíð í Skagafirði (126) og Skaftafell í Örfæfum (409B), en um hundrað fuglar sáust á hvoru svæði.

63. Stari *Sturnus vulgaris*. Staðfugl, en einnig koma hingað vetrargestir erlendis frá. Sést endrum og eins um land allt, en starar halda sig hvergi að staðaldri nema á Suðvestur-, Suður- og Suðausturlandi. -- Starar voru nú samtals 2073, en það er metfjöldi í jólatalningu. Flestir þeirra voru á höfuðborgarsvæðinu, en einnig voru margir á Reykjanesi (009, 010, 012, 013) og Selfossi (055).

64. Hrafn *Corvus corax*. Staðfugl sem sést um allt land. -- Mikið bar á hröfnunum í öllum landshlutum. Heildarfjöldi þeirra var 1222, sem er dágóður hluti af íslenska hrafnastofninum (sbr. Kristín H. Skarphéðinsson o.fl. 1992). Þeir voru langflestir við Eskifjörð (309C) eða 345 talsins.

3.4.3 Ógreindir fuglar

Um 2,7% (4058) fuglanna sem sást í talningunni urðu ekki greindir til tegundar. Eins og áður voru það einkum stórir máfar og skarfar sem vöfðust fyrir mönnum.

Brúsar. Einn brúsa náðist ekki að greina til tegundar.

Goðar. Einn goði sást í Hvalfirði og var talinn sefgoði *Podiceps griseus*. Dómnafnd um flækingsfugla taldi greininguna þó ekki fyllilega örugga svo fuglinn telst vera ógreindur goði (sbr. Gunnlaug Pétursson o.fl. 1992).

Skarfar. Tæp 12% af þeim skörfum sem sáust urðu ekki greindir til tegundar, eða 220 af 1897.

Buslendur. Í Ölfusforum (043) sáust 20 buslendur sem ekki tókst að greina til tegundar.

Húsönd/hvinönd *Bucephala* tegund. Ekki tókst að greina tvær *Bucephala* endur á Soginu (003).

Aðrar endur. Tvær endur til viðbótar ofansögðum tókst ekki að greina til tegundar.

Vaðfuglar. Við Hafnir (007) sást lítill vaðfugl sem e.t.v. var lóuþræll. Á Garðskaga (010) sáust 40 vaðfuglar sem ekki tókst að nafngreina.

Stórir máfar. Ekki tókst að greina 3735 (14%) af þeim 26359 stóru máfum sem sáust.

Litlir máfar. Í Selvogi sáust 30 litlir máfar sem annað hvort voru stormmáfar eða hettumáfar. Að auki sást einn lítill máfur við Garðskaga (010) sem ekki tókst að greina.

Svartfuglar. Sex svartfugla tókst ekki að greina til tegundar.

4 LEIÐRÉTTINGAR VIÐ SKÝRSLUR 1987 OG 1988

1987:

HVALFJÖRÐUR: Saurbær á Kjalarnesi - Hvítanes (bls. 14-15): Svæðið var sagt vera númer 025, en það á að vera 025B, því svæði 025 nær frá Saurbæ á Kjalarnesi að Miðsandi.

AKUREYRI: Krossanesbryggja - Glerárós (bls. 16-17): Svæðið var sagt númer 207 en á að vera 207A.

ÞORVALDSSTAÐIR (bls. 20): Talningasvæði 302 og 303 voru staðsett á röngum stöðum á kortinu, voru sett í Þistilfjörð en eiga auðvitað að vera í Bakkaflóa.

1988:

HVALFJÖRÐUR: Saurbær á Kjalarnesi - Hvítanes (bls. 14-15): Svæðið var sagt númer 025, en það á að vera 025B.

AKUREYRI: Krossanesbryggja - Skjaldarvíkurheimili (bls. 16-17): Svæðið var ranglega númerað 206A, en það átti að vera 206.

AKUREYRI: Krossanesbryggja - Glerárós (bls. 16-17): Svæðið var sagt númer 207 en á að vera 207A.

HEIMILDIR

Arnþór Garðarsson & Kristinn H. Skarphéðinsson 1985. Veturseta álfar á Íslandi. Bliki 4: 45-56.

Gunnlaugur Pétursson, Gunnlaugur Þráinsson & Erling Ólafsson 1992. Sjaldgæfir fuglar á Íslandi 1989. Bliki 11: 31-63.

Kristinn H. Skarphéðinsson, Ólafur K. Nielsen, Skarphéðinn Þórisson & Ib K. Petersen 1992. Varpútbreiðsla og fjöldi hrafna á Íslandi. Bliki 11: 1-16.

Ólafur K. Nielsen 1992. Tjarnarfuglar. Bls. 92-153 í: Tjörnir. Saga og lífríki. Reykjavíkurborg. 197 bls.

Sjómælingar Íslands 1988. Sjávarföll við Ísland árið 1989. 36. árg. 17 bls.

Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1989. Vetrarfuglatalningar: Skipulag og árangur 1987. Fjölrit Náttúrufræðistofnunar 11. 42 bls.

Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1991. Vetrarfuglatalningar: Skipulag og árangur 1988. Fjölrit Náttúrufræðistofnunar 18. 38 bls.

SUMMARY**The Icelandic Christmas Bird Count: Results for 1989**

by Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson

The 1989 annual Christmas Bird Count took place on 30 December, the 38th such count which is organized by the Icelandic Museum of Natural History.

The basic results from the count are presented in ten tables (Tabs 1-10). The page opposite each table corresponds to that table, and contains a regional map showing the location of census areas, the respective area codes, locality names, and the observers. About a fifth of the areas were counted on other days than the 30th. If so, the date is mentioned.

This time 101 routes were covered, 15 more than the record number in the 1988 Christmas Bird Count (cf. Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1991).

The number of species recorded was 64, seven less than the 1988 record of 71. On the other hand the number of birds involved was a record high, or 150141. Anatids accounted for 73086 birds (49% of the total) of 19 species, waders 11718 (8%) of 9 species, gulls 29007 (19%) of 7 species, passerines 13724 (9%) of 11 species, while the residual species of 19 made up 22606 (15%). The proportions between groups were quite different from 1987 and 1988. This was especially due to the large numbers of Fulmars *Fulmarus glacialis*, boosting the proportion of the residual species group. The proportion of anatids was also higher than before, especially due to a large increase in Eiders *Somateria mollissima*. About 2,7% of all the birds were not identified, principally gulls and Cormorants/Shags.

The Eider was, as usual, the single most common species by far, with 56858 birds, constituting 38% of the total, followed by the Fulmar, with 19430 (13%), then Snow Bunting *Plectrophenax nivalis* with 9640 (6%), Purple Sandpiper *Calidris maritima* with 7981 (5%), Great Black-backed Gull *Larus marinus* with 11594 birds (5%) and Herring Gull *Larus argentatus* with 7059 (5%) birds.

The combined total number of birds of each species, is compiled in Tab. 11. Only the Icelandic species names are used for Tabs 1-10. Non-Icelandic readers, who wish to make use of the data, can do so by referring to Tab. 11 (p. 29) where the scientific names are given with the Icelandic ones. Short accounts are given of the 1989 data and the general mid-winter status of each species.

Earlier reports cover the years 1972-1978 (Náttúrufræðistofnun Íslands [1973a]-1979) and 1987-1988 (Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1989, 1991). They can be obtained from the Museum, as well as general papers dealing with Christmas Bird Counts in Iceland (see p. 42).

ELDRI YFIRLIT OG GREINAR UM JÓLATALNINGAR

Hér er birtur listi yfir öll fyrri yfirlit um jólatalningar, svo og greinar sem fjalla um þessar talningar. Þeir sem óska geta fengið send þessar skýrslur og greinar.

Talningayfirlit

Talning 1972:

- Náttúrufræðistofnun Íslands [1973a]. Fuglatalning 26.12.1972. Suðvesturland. Fjölrit. 5 bls.
- Náttúrufræðistofnun Íslands [1973b]. Fuglatalning 26.12.1972. Stöðvar utan Suðvesturlands. Fjölrit. 7 bls.

Talning 1973:

- Náttúrufræðistofnun Íslands [1974a]. Fuglatalning 30.12.1973. Suðvesturland. Fjölrit. 4 bls.
- Náttúrufræðistofnun Íslands [1974b]. Fuglatalning 30.12.1973. Talningastöðvar utan Suðvesturlands. Fjölrit. 4 bls.

Talning 1974:

- Náttúrufræðistofnun Íslands [1975a]. Fuglatalning 29.12.1974. Suðvesturland. Fjölrit. 4 bls.
- Náttúrufræðistofnun Íslands [1975b]. Fuglatalning 29.12.1974. Talningastöðvar utan Suðvesturlands. Fjölrit. 4 bls.

Talning 1975:

- Náttúrufræðistofnun Íslands [1976]. Fuglatalning 28.12.1975. Suðvesturland. Fjölrit. 4 bls.
- Náttúrufræðistofnun Íslands 1978a. Fuglatalning 28.12.1975. Talningastöðvar utan Suðvesturlands. Fjölrit. 5 bls.

Talning 1976:

- Náttúrufræðistofnun Íslands 1978b. Fuglatalning 26.12.1976. Suðvesturland. Fjölrit. 6 bls.
- Náttúrufræðistofnun Íslands 1978c. Fuglatalning 26.12.1976. Talningastöðvar utan Suðvesturlands. Fjölrit. 5 bls.

Talning 1977:

- Náttúrufræðistofnun Íslands 1978d. Fuglatalning 26.12.1977. Suðvesturland. Fjölrit. 5 bls.
- Náttúrufræðistofnun Íslands 1978e. Fuglatalning 26.12.1977. Talningastöðvar utan Suðvesturlands. Fjölrit. 5 bls.

Talning 1978:

- Náttúrufræðistofnun Íslands 1979. Fuglatalning 26.12.1978. Suðvesturland. Fjölrit. 4 bls.

Talning 1987:

-Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1989. Vetrarfuglatalningar: Skipulag og árangur 1987. Fjölrit Náttúrufræðistofnunar 11. 42 bls.

Talning 1988:

-Ævar Petersen & Gaukur Hjartarson 1991. Vetrarfuglatalningar: Skipulag og árangur 1988. Fjölrit Náttúrufræðistofnunar 18. 38 bls.

Almennar greinar

-Moe, M.L. 1957. Iceland's first Christmas Count. The Atlantic Naturalist 12(3): 89-91. [Íslensk þýðing í Blika (1983) 2: 60-62].

-Ævar Petersen 1982. Fuglatalningar að vetrarlagi: Saga og árangur. Bliki 2: 28-42.

FJÖLRIT NÁTTÚRUFRÆÐISTOFNUNAR

1. Bergþór Jóhannsson 1985. Tillögur um nöfn á íslenskar mosazættkvíslir. 35 s.
2. Jóhann G. Guðnason 1985. Dagbók um Heklugosið 1947-1948. 31 s.
3. Oddur Erlendsson 1986. Dagskrá um Heklugosið 1845-6 og afleiðingar þess. 49 s.
4. Haukur Jóhannesson 1987. Heimildir um Grímsvatnagosin 1902-1910. 40 s.
5. Erling Ólafsson 1988. Könnun á smádýrum í Hvannalindum, Fagradal og Grágæsadal. 86 s.
6. Ævar Petersen 1988. Leiðbeiningar við fuglamerkingar. 16 s.
7. Haukur Jóhannesson og Sigmundur Einarsson 1988. Aldur Illahrauns við Svartsengi. 11 s.
8. Sigmundur Einarsson og Haukur Jóhannesson 1989. Aldur Arnarseturshrauns á Reykjaneskaga. 15 s.
9. Haukur Jóhannesson 1989. Aldur Hallmundarhrauns í Borgarfirði. 12 s.
10. Bergþór Jóhannsson 1989. Íslenskir undafíflar. 262 s.
11. Ævar Petersen og Gaukur Hjartarson 1989. Vetrarfuglatalningar; Skipulag og árangur 1987. 42 s.
12. Bergþór Jóhannsson 1989. Íslenskir mosar. Barnamosaætt. 94 s.
13. Bergþór Jóhannsson 1990. Íslenskir mosar. Sótmosaætt og haddmosaætt. 71 s.
14. Erling Ólafsson 1990. Ritverk um íslensk skordýr og aðra hópa landliðdýra. 34 s.
15. Bergþór Jóhannsson 1990. Íslenskir mosar. Slæðumosætt, bólmosaætt, taðmosaætt og hettumosætt. 80 s.
16. Bergþór Jóhannsson 1990. Íslenskir mosar. Krónumosætt, næfurmosaætt, tæfilmosaætt, brámosaætt, skottmosaætt og hnotmosaætt. 44 s.
17. Erling Ólafsson 1991. Íslenskt skordýratal. 69 s.
18. Ævar Petersen og Gaukur Hjartarson 1991. Vetrarfuglatalningar; Árangur 1988. 38 s.
19. Bergþór Jóhannsson 1991. Íslenskir mosar. Brúskmosaætt. 119 s.
20. Bergþór Jóhannsson 1992. Íslenskir mosar. Vendilmosaætt, sverðmosaætt, jöðurmosaætt og bikarmosaætt. 78 s.
21. Bergþór Jóhannsson 1992. Íslenskir mosar. Grýtumosaætt. 122 s.
22. Bergþór Jóhannsson 1992. Íslenskir mosar. Klukkumosaætt, dægurmosaætt og fleira. 47 s.
23. Ævar Petersen og Gaukur Hjartarson 1993. Vetrarfuglatalningar; Árangur 1989. 43 s.